СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 6-го августа, 1903. Число 32. Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, August 6, 1903. No. 32.

НОВИНКИ.

— **Славна** по всѣй Америцѣ апостолка тверезости, панѣ Кари Нейшнъ, була минувшого тыждня въ Скрентонъ, Па. Тутешный урядъ мѣста и поліція, що держать сторону салуністôвъ, перешкаджали еѣ на кождôмъ крокѣ и арештували еѣ 3 разы. Єѣ засуджено разъ на 10 а разъ на 100 долярôвъ кары за се, що продавала памятковй топôрцѣ безъ лайсенсу. Мимо сихъ перешкодъ К. Нейшенъ вспѣла держати кôлька мітинґôвъ пôдъ голымъ небомъ а на однôмъ зъ нихъ було нѣ бôльше нѣ менче лишь 15 тысячь народа. Сего тыждня К. Нейшенъ буде въ Скрентонъ кôлька днѣвъ. Она скаржить тихъ, що еи невинно арештували о $75 000 вôдшкодованя. К. Нейшенъ звѣсна зъ того, що де лише приѣхала, нищила и розбивала корчмы (сальоны) и веде енерґічну вôйну зъ готелями.

— **Грôзна** експльозія лучила дня 29 м. м. въ магазинахъ пороху въ Ловелъ, Мас., а позаявъ стояли они посередъ 50 домôвъ, замешканыхъ черезъ робôтниковъ, то й нещасте було страшне. Всѣ тй домы були знищенй а 14 зъ нихъ розлетѣло ся неначе пѣрє вôдъ подуву вѣтру.

Шѣстьохъ робôтниковъ, якй ладували тодѣ бочки з порохомъ на возы, зôстали розôрванй на дрôбнй куснѣ. Чотырохъ хлопцѣвъ, що купали ся въ вôддали 200 ярдôвъ вôдъ мѣсця выбуху, були на мѣсци убитѣ силою експльозіи. Кромѣ того погибло кôлькадесятъ особъ вôдъ звалищами знищеныхъ будинковъ. Потрясене, выкликане силою выбуху, можна було чути въ промѣрѣ 6 миль, а вôдгомôнъ на 50 миль довкруги. Загаломъ 70 домôвъ е сильно ушкодженыхъ не вчисляючи тыхъ, що були ближше и зовсѣмъ остали знищенй. Шибы въ вôкнахъ попукали навѣть въ Ендоверъ, котре е вôддалене о 12 миль вôдъ мѣсця нещастя. Однымъ словомъ нещасте страшне, а велика частина мѣста помѣжъ Лавелъ и Лоренсъ лягла въ румовищахъ. Для несеня помочи нещаснымъ жертвамъ катастрофы, ґубернаторъ покликавъ до служби 4 компаніи міліціи.

— **Сего** тыждня приѣхало двохъ новыхъ священиковъ зъ Галичины: о. Чаплиньскій и о. Левицкій.

— **Словакъ** Мартинъ Лесковскій, родомъ зъ Биксарда, прешпорскои стол. на Угорщинѣ, прострѣливъ смертельно въ Лансфордъ, Па. молоду господыню, Марію Яначкову, въ котрои мешкавъ на станціи або якъ нашй люде кажуть на „бордѣ“. Лесковскій уходивъ за пяницю и гольтѣпаку и по тôй причинѣ господиня выповѣла ему мешкане. Се такъ розлютило „бординґера“, що стрѣливъ до неи зъ револьвера и зранивъ смертельно. Вôдвезена до шпиталю, безталанна жѣнка сконала въ рукахъ лѣкарѣвъ, а при обдукціи еи тѣла показало ся, що була вагôтна. Убійникъ утѣкъ.

— **14** арештантôвъ, котрй утекли зô становои вязницѣ въ Фелсомъ, Кал. еще не зловленй. Якъ мы вже доносили, утѣкачѣ побороли вязничну сторожу, кôлькохъ сторожѣвъ убили и, вôднявши имъ оруже, пурхнули на свободу. Ограбили опôсля дôмъ одного фармера взяли въ него вôзъ и 4 конѣ тай щезли въ напрямѣ гôръ Сіера Невада. Шерифы зъ кôлькохъ повѣтôвъ, компанія вôйска и 20-охъ сторожѣвъ вязницѣ пустило ся на вдогôнъ за утѣкачами, та доси не вспѣли ихъ выловити. Передъ кôлькома днями окружено ватагу коло Пилатъ Гілъ, Кал. и зведено зъ нею формальну битву, Джьовъ Морфі, оденъ зъ утѣкачѣвъ, и 4 конѣ вôдъ воза розбишакôвъ були застрѣленй въ борбѣ. Прочй члены ватаги вспѣли утечи, заслонюючись передъ кулями кôлькома вязничными сторожами, котрыхъ взяли зъ собою, яко закладникôвъ. Наколи поведе ся имъ добыти-сь до гôръ Сіера Невада, то уратують ся, бо тамъ дуже тяжко було-бъ ихъ выловити.

Всѣ утѣкачѣ, се найнебезпечнѣйшй харцизяки, позасуджуванй на богато лѣтъ до вязницѣ за грабежи, розбоѣ, убійства и т. п. злочины. Начальникомъ ватаги е якійсь Ґордонъ, розбишака, засудженый на 45 лѣтъ вязницѣ, тожь не ма сумнѣву, що такъ вôнъ якъ и прочй члены ватаги будуть боронити своеи свободы до послѣдноѝ каплѣ крови.

Пôсля найновѣйшихъ донесень, окружено утѣкачѣвъ по разъ другій въ лѣсахъ коло Обурнъ, Кал. Вымѣнено кôлькадесять стрѣлôвъ и зведено знову малу борбу, въ якôй погибло кôлькохъ людей.

— **О.** Понятишинъ обнявъ парохію въ Ramey, Pa. за згодою Рады Духовнои. О. Понятишина представивъ тамошнôй громадѣ церковнôй секретарь Рады Духовнои о. Ст. Макарь.

Нова книжка.

Стежечка въ рай або Майске Богослужене. На продажь въ редакціи „Свободы“. Коштує 40 центôвъ одна.

— **При** кôнци липня — морозы! Доносять зъ Платсбурґу, Н. Й., що дня 28. и 29. с. м. тиснули въ горахъ Адирондакъ сильнй морозы. Температура обнизила ся тамъ до 28 степенѣвъ Фаренгайта, наслѣдкомъ чого не лишь въ поточкахъ, басенахъ и ставкахъ, але навѣть въ палатахъ и лѣтныхъ віляхъ богачѣвъ, котрй ѣдуть въ тй стороны на свѣжій воздухъ, позамерзала вода.

— **Въ** осели Бекертавнъ, коло Барнсборо, Па. застрѣливъ ся галицкій Русинъ, Василь Сметковскій, якъ кажуть, зъ жалю и сорому, що его жена не хотѣла зъ нимъ мешкати. Жена утѣкала одначе вôдъ бича, не вôдъ колача, бо Сметковскій бивъ еѣ кождого дня и по звѣрски знущавъ ся надъ нею.

— **Незвычайне** явище природы оглядали недавно жителѣ села Микольска кіевскои ґуберніи, на Украинѣ. Коло пôвночи появила ся на небосклонѣ велика звѣзда, що зъ кождою хвилею росла и росла, ажь стала величезною огнистою кулею, бо зближала ся до землѣ. Надъ млыномъ, якій стоявъ край села, куля трѣсла зъ великимъ гукомъ и рознесла цѣлый млынъ на дрôбнй куснѣ. Забобонный народъ говорить теперь, що се „нечиста“ сила знищила млынъ. Въ дѣйсности бувъ то метеоръ.

— **Величезнй** повени навѣстили заходну Галичину. Надъ Вислою и еи доплывами лежали пôдъ водою цѣлй села и мѣсточка, а десятки тысячь морґôвъ найплодороднѣйшои землѣ засыпанй каменистымъ намуломъ и шутромъ, що разъ на всегда стануть не придатными пôдъ управу. Повѣтъ новосандецкій, грибôвскій к сянôцкій, де живе значне число нашихъ Русинôвъ-Лемкôвъ, такожь потерпѣли значно вôдъ повеней. Шкоду обчисляють на кôлька міліонôвъ.

— **Телеґрафічною** дорогою доносять зъ Петербурга, що въ охресности мѣста Чернигова, на Украинѣ, лютувавъ минувшого тыжня страшный гураґанъ. Три села знищенй до самыхъ основъ, домы и церкви валили ся пôдъ напоромъ бурѣ, немовъ хатки зъ картъ а богато людей втратило при тôмъ жите.

— **Страшна** судьба стрѣнула одну родину въ Кертвелешь коло Араду на Угорщинѣ. Черезъ неосторожнôсть хлопця погибло одного дня четверо людей — дѣти и родичѣ. Стало ся оно ось-якъ: Учитель Ленкъ поѣхавъ бувъ зъ жѣнкою на учительску конференцію до сусѣдного села Дідашь. Єго 14-лѣтный сынъ Дезидеръ и 16-лѣтна дочка найшли якусь стару заржавѣлу рушницю и взяли порати ся коло неи. Хлопець побачивъ щось заржавѣлого въ цѣвцѣ и щобы то зъ неи выдобути, ставъ довбати въ нѣй якимсь грубымъ дротомъ, а сестра тымъ часомъ держала деревище рушницѣ. Наразъ наставъ выбухъ, рушницю розôрвало и куснѣ зъ неи убили на мѣсци брата и сестру, а служницю зранили такъ тяжко, що нема надѣѣ, щобы она жила. Сусѣды пôслали заразъ пôсланця по родичѣвъ, а тй вертаючи домôвъ, казали вôзникови поганяти якъ лишь може, отже конѣ гнали, що лешь имъ силъ стало. На дорозѣ надъѣхавъ напротивъ нихъ тяжкій вôзъ зъ наборомъ и треба его було минати. Наразъ вôзокъ зачепивъ зъ такою силою объ тяжкій вôзъ що ажь перевернувъ ся. Учитель зъ жѣнкою впали тодѣ такъ нещасливо пôдъ тяжкій вôзъ, що вôнъ ихъ переѣхавъ и учителька згинула на мѣсци, а учитель померъ на власнôмъ вôзку, коли нещасливого везли до дому.

— **Пише** намъ п. Ив. Гуменакъ зъ Сичь-Керестуръ земпл. столицѣ на Угорщинѣ, що у нихъ не дуже добрй выгляды на сегорôчнй жнива. Пшениця не зовсѣмъ добра а и жито рѣдоньке. Заробкôвъ бракъ а люде збирають ся до Америки.

— **Однымъ** зъ найновѣйшихъ вынахôдôвъ зъ области дентистики е паперовй зубы. Пôдъ многими выглядами перевысшають они зубы зробленй зъ порцеляны або якои хемічнои масы. Є дуже дешевй, не ломлять ся, а на добитокъ не шкодить имъ зимно нѣ горячо анѣ слина.

— **Немало** дива и клопоту принесло въ своимъ часѣ вôдкрыте каналôвъ на Марсѣ. Такъ бодай названо сѣть прямыхъ лѣній, замѣченыхъ звѣздаремъ Шіяпарелѣмъ на сѣй сусѣднôй намъ планетѣ. Сейчасъ почали забирати голосъ ученй и неученй що-до значѣня тыхъ лѣній и порѣшили, що се не може бути свобôдный вытвôръ природы, лише вытвôръ працѣ розумныхъ сотворѣнь, що замешкують Марса. Звôдси пôшовъ здогадъ, що й на инших планетахъ жиють сотворѣня, отже люде на земли не е одинокими въ свѣтовыхъ просторахъ. Фантазійнй здогады про истноване штучныхъ каналôвъ на Марсѣ розвѣявъ Вальтеръ Мондеръ, анґлійскій звѣздаръ, доказуючи, що вôдкрыте Шіяпарелього е лише оптичною улудою. Въ тôй цѣли Мондеръ давъ до перерисованя ґімназіяльнымъ ученикамъ карту Марса зъ головными начерками морей и сушѣ, але безъ зазначеня каналôвъ. Хлопцѣ були розмѣщенй въ рôжныхъ вôддаленяхъ вôдъ взору, якій нарисовано тонкими лініями. Выслѣдъ пробы бувъ знаменитый. Ученики, що сидѣли въ середнôмъ вôддаленю вôдъ взору, начеркнули въ своихъ рысункахъ такожь прямй лініи, якй вôдповѣдали каналамъ, вôдкритымъ звѣздарями. Тѣ, що були недалеко взору и тй, що сидѣли найдальше вôдъ него, не зазначили нѣякихъ ліній, бо або ихъ не бачили зъ близька, або не бачили цѣлого взору.

Сю пробу повторено кôлька разôвъ, а выслѣдъ бувъ все однаковый, якъ за першимъ разомъ. Зъ сего Мондеръ выснувавъ, що каналы на Марсѣ були лише оптичною улудою, такою, яка стрѣтила деякихъ учеников при рисованю карты Марса. Мондеръ замѣтивъ, що хлопцѣ, котрй зовсѣмъ нѣчого не чули про Марсовй каналы, мимохôть получили выразнѣйшй точки на берегахъ моря прямыми лініями. Людске око взагалѣ старае ся получити въ пряму ґеометричну сѣть таки лініи, якихъ не може выразнѣйше доглянути. Въ льондоньскôмъ товариствѣ звѣздарôвъ настала на сю тему широка полеміка. Однй стануди по сторонѣ Мондера, а другй боронили гіпотезы истнованя каналôвъ на Марсѣ. У всякôмъ случаю вôдкрыте Шіяпарелього богато стратило на вартости.

— **Оденъ** зъ найлѣпшихъ сынôвъ Руси-Украины, Корнило Устіяновичь, поетъ—письменникъ, артистъ—малярь и членъ всѣхъ рускихъ товариствъ померъ дня 23 м. м. Покôйный бувъ найстаршимъ сыномъ звѣсного поета Миколы Устіяновича, чоловѣкомъ па скрôзь идейнымъ тожь нѣчо дивного, що его смерть засмутила цѣлу Русь-Украину.

Нѣ разу не вдаривъ.

Образокъ изъ судовои салѣ.

— НАПИСАВЪ АНДРѢЙ ЧАЙКÔВСКІЙ. —

(Дальше).

— Мудруй не мудруй, а таки ты ѣй такъ справивъ, що ажь вôдлежала! Паны докторы казали, що вона була зъ того хора бôльше, якъ тридять днѣвъ — ось почуешь заразъ!

Чепѣга не казавъ бôльше нѣчого. Вôнъ мнявъ свою стару кучму въ руцѣ...

— Не маешь нѣчого бôльше на свою оборону сказати?

— Певно, що маю ,,вобронца", вôсѣмъ срѣбла давъ, а-я! Я ще въ правѣ не бувъ нѣколи!

— Отже скажи: почуваешь себе винуватымъ?

— Нѣ, бôгме Боже, сто разъ присягну а не разъ, що еѣ нѣ разу не вдаривъ!

Чепѣга складае пальцѣ на-вхрестъ и йде до хреста.

— Чекай! Иди й сѣдай собѣ тамъ на лавцѣ, почуешь, що свѣдки говорити будуть!

Чепѣга плюнувъ крôзь зубы. Обернувъ ся и йде до лавки. По дорозѣ до адвоката пôвголосомъ:

— Чому панъ за мене не обôзвуть ся? — А въ души подумавъ: — Абы тобѣ мои вôсѣмъ срѣбла бокомъ вылѣзли! Якъ я маю самъ за себе робити ,,тлумачене", то на дѣдька менѣ тебе було!

Вôнъ сѣдае на лавцѣ и розглядае ся по салѣ. Вдививъ ся въ портретъ цѣсарскій.

— Оввъ! — думае — що се? Хиба-жь не найяснѣйшій панъ! Ото разъ! Зъ роду не бачивъ! Дай му Боже пановане, абы я лише зъ тои бѣды выбравъ ся...

Єго думки перервало що иньше. До салѣ вôйшла стара Варварка, пошкодована. Була се бабуся высше шѣстьдесяти лѣтъ. Стара, зъ поморщенымъ лицемъ, наче-бъ хто шкôру ниткою постягавъ. Зъ пôдъ бруднои шматы, що нею завинула голову, вылазять космики сивого волося. Свитина на нѣй обôдрана, стареча. Вона пôдпирае ся костуромъ и трясе ся цѣлымъ тѣломъ. На салю входить зъ острахомъ. У неи дрожать губы, якѝ старае ся вдержати при купѣ. Нôсъ кривый, звисае геть понадъ горѣшню губу.

— Приступи близше!

Варварка приходить до стола. Одною рукою опирае ся на костурѣ, другою держить ся стола, абы не впасти.

— Тебе зовуть Варварою Пастернаковою?

— Такъ, а-я!

— Що, не можешь стояти?

— На силу стою, та не выстою!

— Возьный! Подати бабѣ стôлець!

Варварка сѣдае поволи опираючись поза себе до стôльця рукою.

— Кôлько тобѣ лѣтъ?

— Буде ось на Рôздво 50 лѣтъ?

— Овъ! такъ мало? Ты вызираешь высше якъ на шѣстьдесять...

— Злиднѣ побили, злиднѣ, бѣда присѣла... Було и въ мене не те! Бувъ чоловѣкъ, хата, землѣ троха, були дѣти, все минуло ся. Дѣтей поховала, чоловѣкъ розпіячивъ ся зъ туги, все прогайнувавъ, та его на останку дерево въ лѣсѣ убило... Все пôшло марно, не годна була нѣ хати вратувати, нѣ ґрунту... Я опинила ся пôдъ плотомъ. Зъ початку поки була сила, я працювала, а вôдтакъ сила, що чоловѣкъ не выбивъ, лишила ся на людськихъ загонахъ, а я пôшла зъ торбою... И собаки беззубои нѣхто не хоче держати. Теперь и хлѣба, що выпрошу, не годна вкусити...

Стара махнула дрожачою рукою и втерла слезы зъ очей...

— Зъ чого-жь живешь?

— Зъ прошеного...

— И зъ того, що вкраде! — вôдзывае ся Грицько зъ лавки.

— Мовчати! — гримнувъ президентъ, — а то заразъ кажу замкнути!

— Богъ мене за те не скарае, щобъ я чуже рушила. На менѣ нема чужои волосинки!

— Ты не слухай, що вôнъ буркоче, а вважай, що я тебе питати-му! Ты знаешь того чоловѣка, що тамъ сидить?

Бабуся оглядае ся.

— Знаю, вôдъ дитини его знаю, та най ему Богъ того не тямить, якъ вôнъ мене скаравъ!

— Вôнъ тобѣ якій родичь?

— Та де, то богачь а я жебрачка!

— Не маешь до него якои злости, такъ щобы ты ажь неправду могла сказати?

— Най ему Богъ простить, якъ я ему простила! Я буду казати щиру правду, такъ якъ на сповѣди! Не довго менѣ вже гараздувати! Треба буде Богу вырахувати ся з кождого кроку!

— Ну, то будешь присягати! Стань передъ хрестомъ и пôднеси три пальцѣ въ гору та говори за мною!

Грицько схапуе ся зъ лавки и бѣжить до стола.

— Я прошу цѣсарского тай паньского ,,паліґрафу" не дати ѣй присягати!

— Чому?

— Бо вона чарôвниця, вона вѣдьма... Зъ чортяками знае ся, въ Бога не вѣруе... Вона молоко коровамъ людскимъ вôдбирае...

— Мовчи, дурню!

Грицько вертаючи до лавки бе себе руками объ поли.

— Ото разъ! Ото правда! Гей, гей!

Президентъ до Варвари, що не може дати собѣ ради зъ пальцями и на силу придержуе лѣвою рукою пальцѣ правои:

— Я...

Варвара мовчить.

— Ну, говори-жь! Я...

— Ну, ну, я...

— Присягаю...

— Сто разъ, не то разъ...

— При-ся-гаю... Повтори кожде слово за мною!

— Ну, присягаю...

— Господу Богу...

— Господу Богу, а кому-жь бы иньшому, тажь безъ єго волѣ святои...

Президентъ нетерпеливить ся и стукае ногою объ помôстъ.

— Всемогучому...

— Такъ, такъ... — повтаряе Варвара хитаючи головою.

— И всевидючому...

— И всеѣдущому...

— Чисту присягу...

— Чисто присяду...

— Що о що въ судѣ...

— Що о що въ судѣ...

— Питана буду...

— Пити не буду... Де, де, де, менѣ абы на кавальчикъ хлѣбця, а не то на горѣвку! Куды менѣ, абы я еѣ не видѣла, най еѣ пе той, що на свѣтъ не може...

Президентъ стукотить ногами зъ нетерплячки.

— Скажу щиру правду!

— Скажу щиру правду!

— И нѣчого бôльше, лишь тôльки правду!

Варвара мовчить.

— Ну, повтори... И нѣчого бôльше, лишь тôльки правду...

— Нѣчого, лишь правду...

— Такъ менѣ Господи Боже помагай!

— Най ему Богъ не памятае моеи кривды!

Президентъ и Варварка сѣдають знеможенѝ на свои мѣсця.

— Теперь скажи намъ пôдъ тою присягою, якъ то було?

— Коли?

— Та коли! Тодѣ, якъ тебе до коморы бравъ!

— Та якъ було! Я прийшла за прошенымъ хлѣбомъ на его... вобôсте. Бодай менѣ було ноги покрутило, заки я тамъ ступила. Та чи я сподѣвала ся такои напасти? Єго лихый напутивъ, не инакше! Єго молодиця дала менѣ шматокъ хлѣба, я подякувала, змовила молитву, якъ водить ся, тай иду дальше! Йно я за ворота, а вôнъ... во, летить за мною, якъ опиръ...

— Ты зъ ними добре знаешь ся, а що, я не казавъ? — каже Грицько. Вôнъ дивить ся на свого адвоката розрадуваный. Ось пôймавъ стару на брехнѣ! Присягала ся, що не чарôвниця, не вѣдьма, а сама каже, що зъ опирами знае ся! Та чому той бѣсôвъ адукатъ и рота не вôдчинить? Заложивъ якусь кульбаку на нôсъ тай бавить ся якимсь патычкомъ, а ногами заедно вытягуе попôдъ стôлъ якъ ткачь. Не вже-жь такъ боронить ся людей? Ото менѣ нараяли ,,вобронца"!

(Дальше буде).

Руско-американьска пѣсня

(Канадійска).

Вже завмерла Ґаліційска
Вся наша неволя,
Вже намъ братя рôднесенькѝ
Усмѣхла сѣ доля.

Згинутъ нашѝ вороженьки
Якъ роса на сонци
Запануемъ ще мы братя
Въ Канадѣ сторонцѣ.

Заспѣваймо нову пѣсню
За нашу свободу
И покажѣмъ, що мы братя
Зъ Ґаліціи роду.

Дякуемъ ти, ты нашь царю,
Ты нашь славный пане,
Давесь розпустъ въ Ґаліціи
Тымъ Ляхамъ поганымъ.

Они бѣдныхъ хлѣборобôвъ
Дуже зневажаютъ
За пôвдармо всюда ними
Куты вітераютъ.

За двѣ шустки въ нôчь вôдъ ночи
Такъ дуже працюе
А въ недѣлю за віплатовъ
Ще ся нашапкуе.

Тай забрали пасовиска
Каждои громады
Зъ того жалю бѣднѝ люде
Идуть до Канады.

Йдете люде до Канады?
Щасливо вандруйте,
Тутъ будете всѣ панами
Лишь сѣ не лѣнуйте.

Ты нашь царю отримуешь
Такъ якъ свои дѣти,
Пускаешь насъ въ сьвѣтъ за море,
Щобъ щастя глядѣти.

Мы то щастя получили
Вога выхваляти
За царôвну Вікторію
Богу ся молити.

Сто шѣсдесятъ акрôвъ поля
Кождому намъ дала,
Абы она на тôмъ свѣтѣ
Въ Бога ласку мала.

Най прожие сынъ ей Едвардъ
Многа лѣтъ на тронѣ
А по смерти най сияе
Въ небесной коронѣ.

Многа лѣта компанія,
Дае заробити
По доляру віплачае
Дае ѣсти, пити.

По доляру выплачае
Часомъ й бôльше денно
А вѣктъ такій, що панъ граба
Не ѣстъ того певно.

А мы тобѣ ясный пане
Дякуемъ сердечно,
Щось пôдписавъ намъ пашпорты:
Йдѣтъ дѣти безпечно.

На твôй розказъ панъ староста
Каждому доручивъ
Не такъ живо якъ ты сказавъ,
Каждого намучивъ.

Най прожие панъ Муравецъ
На многая лѣта,
Що насъ добре запровадивъ
До нового свѣта.

Вôнъ ретельно змѣнявъ грошѣ
Що треба порадивъ
Панъ секретарь ажь на шифу
Всѣхъ насъ запровадивъ.

Насъ тамъ добре розталювавъ
Роздавъ, що потрѣбно
Досыть було ѣсти, пити
Ще й спати выгôдно.

Най прожие Кароль Ґеникъ
Многа лѣтъ по паньски
Заговоривъ русковъ мововъ
Ще й по христіяньски.

Не гонорно лишь смиренно
Зъ нами привитавъ сѣ
За Михайла Дурундяка
Мене запитавъ ся.

Що тамъ робить панъ Дурундякъ
Въ тôй давнôй неволи?
Мы ходили оба разомъ
Зъ молоду до школы.

Йдете люде до Канады?
Щаслива дорога,
А уставу монархіи
Шануйте якъ Бога.

Стошѣсдесять акрôвъ поля
Каждому даруе,
Лишь злодѣѣвъ и неробôвъ
Ту не потребуе.

Щей не любить розбôйникôвъ
Наша ясна панѣ,
Запытайте, що тимъ було
Зъ пустого Иванѣ.

Якъ вони сѣ заробили
Такъ имъ заплатили,
За мордерство добрыхъ людей
Та ѣхъ вывѣсили.

Честь вамъ братя Ґермакôвскѝ,
Що насъ запросили
Черезъ листы канадійскѝ
Добро доносили.

Я на вашѝ щирѝ листы
Въ Канаду дôставъ ся
Я бымъ теперь зъ ґаліційскимъ
Паномъ не мѣнявъ ся.

Маю лѣса, сѣнокосу,
Всього подостаткомъ
Цѣлу весну рыбу ловлю —
Се добрый додатокъ.

Дякую ти Василику
Иване и Петре,
Що писано въ вашôмъ листѣ
Кажде слово тепле.

Переписавъ Никола Пригроцкій вôдъ Митра Базюка въ Стюартборнъ, Манѣтоба, Канада.

ДОПИСИ.

Зъ Genelle, B. C. Canada.
(Кольонія Витфордъ, Алта.)

Околиця наша называе ся Fort Milian. До близшого мѣста Fort Saskatchewan маемо 72 миль англійскихъ, а 90 миль до Edmonton, де есть послѣдна стація зелѣзнича. Земля есть тутъ горбовата, але то низкй горбки; нема такого горба щобы немôгъ орати. Сѣяти ще дуже мало хто тутъ сѣявъ, бо лишь 2 роки якъ позасѣдали люде. Найбôльше е тутъ на сѣй кольоніи буковиньскихъ Ромуновъ є и буковиньскй Русины а галицкого Русина нема анѣ одного. Намъ до почты дуже далеко. Декотрй мають и по 22 миль англ. до P. O. Whitford. До близшои церкви маемо 26 миль, котра ся называе православна чи царославна. Збудовали еѣ три комітеты Иванъ Шкраба, Григорій Василинчукъ и Думітрашь Милинка. Сказати можна добрй ґазды, але збудовали тую церковь самымъ шахрайствомъ. До того шахрайства, гôрше жидôвского туманьства, помагавъ имъ батюшка Яковъ Корчиньскій. Найшли бѣдного нещасливого чоловѣка, що имъ робивъ тую церковь. Тому мужови тяжко хоровала жѣнка у шпитали у Edmonton. Тои зимы жена ему умерла и лишила 4 дрôбныхъ дѣтей, а вôнъ робивъ такъ вѣрно у журбѣ. При кôнци шукали комітеты спосôбъ на розличну шпекуляцію, абы самъ роботу покинувъ. Правда. мусѣвъ нещасливый самъ покинути, бо не мавъ вôдки свои сироты годувати. Изъ гôркимъ плачемъ якось ему скинули $2.75 ц. Давъ одному комітетови на мѣшокъ муки, привезти изъ Едмонтону дѣтямъ, другій комітетъ прийшовъ и взявъ той мѣшокъ муки. Вôнъ платы не потрѣбувавъ доки не докôнчить роботу лишь просивъ ихъ бодай на удержане. Наколи майстеръ вôдôйшовъ вôдъ сеи роботы, такъ они позбирали ся и докôнчили самй абы ему тихъ решту $80 доларôвъ не заплатити. То я самъ бувъ майстромъ тои церкви и працювавъ щиро. Проте я усе свои рôднй дѣти годую при другой мамѣ, але най знають люде, котрй хотять вѣрити и цѣлый свѣтъ, якъ и якимъ способомъ тотй три комітеты изъ своимъ батюшкомъ зробили церковь и собѣ похвалу. Хотяй е тамъ тая церковь але я тамъ не ходжу хиба бы Богъ допомôгъ где збудувати гр. католицку церковь у котрой я ся охрестивъ. Школы тутъ нема близько; е але вôдъ насъ ажь 16 миль. Я уже тутъ 4 роки у Канадѣ; ще не маю чимъ ся похвалити, бо я много нещастя и журбы мусѣвъ терпѣти. Гомстедôвъ е тутъ досить. Є и сі-ыі-ар-скй кавалки тано на продажь, дуже добрй и веселй пляцы. Не можу напевно написати скôлько бы тутъ можна ще помѣстити фамілій, бо я уже 10 мѣсяцѣвъ зъ дому; роблю у Брітішь Коломбіи при зелѣзници. Доста усего тутъ, дуже весело, кольонія чиста, краснй преріи, рѣдко де ся знаходить по купцѣ лозовыхъ корчѣвъ. Знаходить ся и красный лѣсъ, бôльше тополѣ, котрй употребляе ся на ворине до фенцованя, але иншимъ по 8 миль далеко. Такъ буде вôдъ почты Whitfora 13—15 миль понадъ рѣку Саскачеванъ йти и иншй роды дерева: смереки, модренѣ, березы и на будôвлю е досить понадъ рѣку.

Илько Равлюкъ.

Зъ Beaver Creek, Alta, Canada.

Наша кольонія называе ся Beaver Creek а друга кольонія, що побôчь нашои называе ся Beaver Lake. Кольонія вôддалена вôдъ головного мѣста Edmonton 50 миль де есть желѣзниця а вôдъ близшого и менчого 30 миль на заходъ де желѣзницѣ нема, що называе ся Fort Saskatchewan. Попри Edmonton и Fort Saskatchewan есть рѣка, котра называе ся Saskatchewan River.

До найблизшого мѣсточка, котре называе ся Star и есть у нѣмъ 3 сторы, оденъ готель и оденъ drug store и почта то есть вôдъ мене 9 миль, а суть и близшй, що до нихъ тôлько 2 милѣ.

Желѣзниця доходить до насъ вôдъ Calgary до Edmonton 50 м. вôдъ Beaver Creek.

Земля есть тутъ всѣлякого рода; мѣсцями есть чорноземъ помѣшаный зъ чорнымъ пѣскомъ, що есть на метеръ и бôльше а мѣсцями лишь на 6 и 8 и бôльше цалѣвъ; мѣсцями знову есть самый пѣсокъ. Єсть тутъ и лѣсы а въ нихъ дерева: смеречина, осичина, тополѣ и березина, котрй суть добрй на будинки. Лучае ся такожь, що межи лѣсами есть поле для ораня, але по бôльшôй части есть чисте поле. Єсть сѣножати, де есть богато сѣна. За тонъ сѣна платить ся по $5.00 и бôльше. Суть тутъ такожь озера. Неодно и цѣлу секцію засягне, а одно есть озеро, що мае 14 миль англійскихъ ширины а 18 довжины. Зъ него плыве малый потôкъ 2 милѣ вôдъ мене а уплывае до Saskatchewan River. Мѣсцями е берѣжки и пасовиска, земля урожайна; овочевй дерева не удають ся.

Будôвляный матеріялъ есть. Хто бы хотѣвъ купити 1000 фітôвъ дощокъ першои клясы то мусить заплатити $18 до $20, другои клясы вôдъ $10 до $15.

Тутъ удае ся пшениця, жито, ячмѣнь, овесъ, картофля, голомпа, горохъ, морковь, бруковь и капуста а огôрки, кукурудза и фасоля не удають ся, бо потребують довшого лѣта.

Климатъ маемо здоровый. Зима часомъ остра а неразъ бувае лишь пару острыхъ морозôвъ а дальше тепло и погода. Снѣгу тутъ багато немѣ, найбôльше на 6 до 8 цалѣвъ. Снѣгъ зачинае падати около 25 Новембра а кôнчить ся около 30 Марта; часомъ затягне и дальше. Вѣтрôвъ нема великихъ. Сѣйба зачинае ся вôдъ 5-го и 10-го Апрѣля и бувають малй морозы зо два зо три разы въ часѣ весны, але тй морозы не шкодять хлѣбови. Весна бувае часомъ перепадиста зъ дощомъ а часомъ суха; лѣто такъ само. Лише сихъ пару роковъ, якъ торокъ и передъ торôкъ то часто падае дощь и перешкоджуе людямъ пôдчасъ сѣнокосôвъ и живъ Осѣнь бувае суха и погôдлива; приморозки зачинають ся около 10-го Октобра, земля зачинае замерзати при кôнци Октобра.

Тутъ жие нашихъ галицкихъ Русинôвъ около 300 фамилій а суть такожь и буковиньскй.

Церкви ще не маемо, бо едну смо поклали то якъ тй, що приставали на царославіе то подали ся до процесу хотячи, щобы и церковь выпроцесували на царославіе а нашй Русины зачали ся бороти, що давали кервавй центы на ту церковь, отже тая церковь уже минуло два роки якъ у процесѣ, а теперь дякувати Богу маемо своихъ душпастырѣвъ, то будуть ся будовати двѣ инчй церкви, то дерево есть уже готове, а парафіяльного дому ще нема.

Землѣ вôльнои есть ще багато на сходъ и на пôвнôчь. Єсть багато землѣ ще не мѣрянои а есть такожь багато компанійскои землѣ, C. P. R. Land, що коштуе акеръ $5.00. Уперед то була танча, можна було дôстати акеръ за $3.00, а теперь прибувае бôльше народу то и земля дорожша.

За готову оброблену фарму и въ будинками треба заплатити $1000. и $1500. Тутъ може ся помѣстити до 200 и 300 фармерôвъ коло нашои кольоніи, бо суть ще гомстеды а дуже багато компанійскои землѣ. Тутъ платить ся за коня 50, 75 до 100 дол., за корову 40 и 50 дол., за вола 40—50 дол. За плугъ до цѣлины и до стернѣ 22—27 дол., за борону 14—16 дол., вôзъ 70 до 75 дол., сани 30—35 дол., косярку до кошеня сѣна 55—60 дол.; жниварку вôдразу грошѣ 160 а на сплату 175 доларôвъ. Молотѣльня для молоченя збôжа коштуе 1800, 2000 и до 4000 доларôвъ. Тая що коштуе 4000 дол. то есть парова, що сама ся муфуе и сама снопы рѣже.

Я мешкаю на моѣй фармѣ 5 роковъ, а вôдъ коли прийшовъ до Канады то вже минуло 10 лѣтъ. Я приѣхавъ изъ калуского повѣта, села Небилôвъ, Галичина. Приѣхавъ емъ до Канады маючи $25. Въ Винніпеґу лишивъ я жѣнку и четверо дѣтей а самъ дôставъ вôльный тикетъ и поѣхавъ до Едмонтонъ, щобъ фарму узяти. Приѣхавши до Едмонтону и пообзиравши землю заплативъ я $10 за фарму и поѣхавъ назадъ до Винніпеґъ и узявъ жѣнку изъ дѣтьми и поѣхавъ до Ґретму на роботу, щобъ заробити якого цента. Тамъ я згодивъ ся у одного Нѣмця за $25 на мѣсяць. Зачавъ я тамъ робити, але не розумѣючи его мовы анѣ разъ выбувъ я тамъ той мѣсяць тай несхотѣло ся менѣ дальше бути, бо не розумѣвъ я его мовы. Такъ капаривъ я до осени а перебувши зиму згодивъ ся въ однôмъ селѣ пасти худобу за $100 вôдъ снѣгу до снѣгу и за кôлька бушлѣвъ пшеницѣ и муку и т. д. Выслуживъ я тамъ въ Манітобѣ 6 роковъ и заробивъ $500 и купивъ кухню и деякй рѣчи до хаты, хочь хаты ще не було, и купивъ вôзъ и косарку и плугъ и борони и сани и пару волôвъ и 2 коровы и заплативъ $25 за кару зъ Алтоны до Едмонтонъ, бо насъ було 4 фаміліи, тосмо ся зложили на 2 кары за $100, и приѣхавъ до Едмонтонъ. Узявъ я собѣ фарму (бо тая фарма, що я заплативъ за ню передъ шѣстьма роками, то на нѣй уже двоповерховый дôмъ бувъ и цѣла була зъорана) тай побудовавъ хату на своѣй фармѣ, выоравъ троха поля и засѣявъ. Робивъ я тяжко на той святой земли а теперь маю 25 акрôвъ зораного поля и двѣ хаты и шпихлѣръ и маю четверо коней и 3 коровы и 2 бычки. Усеи роговои худобы маю 9 штукъ и 20 безроговъ. Волы я мавъ та продавъ а натомѣсть купивъ конѣ. Сего лѣта мавъ я 500 бушлѣвъ збôжа. Посѣявъ я 9 акрôвъ пшеницѣ то було 250 буш. а зъ 7 акрôвъ вôвса то було 200 буш. Картофлѣвъ посадивъ я 15 буш. а укопавъ 300 буш. и за усе дякую Богу. Околиця тутъ здорова и весела; здае ся менѣ, що нема веселѣйшои на свѣтѣ.

Василь Романюкъ.

Зъ Bridgeport, Conn.

Рубликовй царославнй батюшки старають ся нашого Русина (або якъ они люблять называти Янка) до себе притягнути а якъ притягнуть вже до себе, то выпроваджують его на смѣхъ якъ ось недавно у насъ стало ся. А якъ бы Янко важивъ ся скаржити передъ своими братами, то „культурникъ" плюе въ жменю и далѣ зъ кулакомъ до Янка. А Ню-Йорска „казета" мастить царославныхъ мовъ стара баба дегтемъ, кажучи, що они милосерднй, справедливй, що они заступники нашого народа. То бачимо хто „хлопа" дусивъ за гортанку въ Ансоніи чи попикъ радикалъ чи царославный батюшко. Писали и говорили галицкй попики радикалы: „народе, ты собѣ выставивъ церковь, нехай же она стоить на тобѣ, на твоимъ имени а не дай еѣ анѣ Айришови обголеному анѣ царославному обросненому". То днесь ся ихъ слова сповнятють. Во якъ дашь хату записати панови, то панъ тя може зъ неѣ кождои хвилѣ выгнати. Отже того хотять тутъ латинники и царославнй, щобы насъ и ту за чуприну волочили, але не даймо ся братя, бо вже часъ намъ пôзнати пастырѣвъ вôдъ вовкôвъ. Они якъ достануть на царославіе 10 людей то до Синоду пишуть, що 10.000, а ордеръ якъ песъ вже летить зъ Росіи. А они тутъ нашихъ Галичанôвъ дикарями называють. Жидъ и лютеранъ то у нихъ братя и до церковнои ґазеты за робôтниковъ ихъ прійму́ть, а Галичанина нѣ, бо Галичанинъ того не варта. Проповѣдують вѣру Русинамъ а они еи самй не мають, бо галицкихъ хлопôвъ за горло дусять якъ тй имъ повѣдять що они злероблять.

В. М. Русчакъ.

„Звычаѣ" на Лемкôвщинѣ.

Рôздвянй Свята.

Хоть найбѣднѣйшій то однакъ тотй свята мусять бути для него веселй, бо на нихъ ходить найбôльше колядникôвъ... Въ другій день Святъ идуть церковники и збирають овесъ на церковь по пôвъ кôрця и прядиво по 5 горстей на мотузы.

Потому иде дякъ, але тому дають хто що хоче.

А по Йорданѣ иде священикъ и збирае овесъ. Розумѣе ся, що еґомосць назбирають найбôльше, бо якже еґомосцеви не дати? А не опустить анѣ циганьску буду; тамъ дôстане бодай 50 крайцарôвъ а у жида въ корчмѣ такъ само. Денегде збирае орѣхи для ѣмосцѣ, де суть.

Великоднй Свята.

Въ великодну пятницю иде священикъ „молитвати" муку, абы краснй паски удали ся. То дôстае зъ каждои хаты менше бôльше 2 кварты сѣменцю и по 6 яець. Денегде малу пасочку и 4 крайцарѣ за свячене. На великдень ѣмосць напече проскурокъ такихъ малыхъ и дасть слугови до мѣха а той продае ихъ пôдъ дзвôницею по 4 крайцарѣ.

Задушна Субота.

По тôмъ священикъ не мае вже такихъ приходôвъ ажь въ Задушну Суботу. Въ Суботу Задушну кожда ґаздыня упече „кітю"*). Але часто священикъ дорѣкае, бо декотрй ґаздынѣ не хотять ся дати хлѣбови допечи, щобы ся лушѣ не допѣкали, то за то священикъ страшно кричить. Знову якъ бы кôлька хлѣбôвъ було меншихъ то кричить, чому не упече якъ ся належить, що то не есть въ кождый день.

Русаля.

На Русаля не дають нич, але люде святкують три дни, то священикъ не каже людямъ щобы ишли собѣ робити, але запрашае на роботу до себе.

Празники.

По декотрыхъ селахъ на празникъ (кермешь) такожь дають хлѣбъ.

Николы.

На Николая то, мыслю, що найславнѣйшій день для священика, бо кожда ґаздыня упече хлѣбъ досыть великій и дасть тамъ яке курча або когута передъ св. Отця Николая а ґазда дае грошѣ. Денегде суть умысно на куры пороблений клѣтки, и куры лишають въ притворѣ. Денегде знову несуть куры ажь передъ образъ св. Отця Николая и тамъ звязанй кладуть. То бѣдна живина набивае собою черезъ цѣлу Службу Божу, а Святй ся призирають.

Весѣлє.

У насъ суть три и чотыри свашки. Они мають упечи два великй хлѣбы зъ пшеничнои муки, ще тамъ и фиґлѣ якй треба поробити. Той хлѣбъ важити може 10 фунтôвъ, называе ся коровай. Оденъ несуть до церкви а у тôмъ хлѣбѣ есть „рожно" зъ шѣстьма красными яблоками и то остае для попа. Кромѣ сего дають квартину горѣвки. Другій хлѣбъ свашки лишають тамъ, де панѣ молода.

Катехизація передъ шлюбомъ. — Єґомосць: Грицю чи Иване, та знашь пацерѣ? — Якоси знаю. — То гваръ вѣрую. Ну пôйди но дирва рѣзати а придешь завтра. И такъ до тыждня декотрй.

Хрестины.

Якъ народить ся перше дитя, то мають родичѣ радôсть а и еґомосць, бо дôстае кварту горѣвки, два хлѣбы и 4 мѣры полотна на кошулю. И за выводъ дôстае риньского, а якъ вже друга дитина то лемъ 20 крайцарôвъ.

Погрѣбъ.

У насъ священики берутъ вôдъ погребу вôдъ кого якъ можуть выдерти. Вôдъ 12 риньскихъ ажь до 75 и до 100 (сто) риньскихъ за старыхъ, а за дѣти вôдъ 3-хъ до 14 риньскихъ и то полотно, що мертвый есть нимъ прикрытый. Дяка, дзвôнника и гробаря то ся платить осôбно.

Службы.

Сли господарь хоче дати на Службу Божу то платить 1 риньскій; парастасъ 1 рин., акафистъ 1 р. грошима. Але люде дають малй телята два до 4 тыжднѣ старй. У великій пôстъ е досыть телятъ малыхъ на плебаніи и на продай.

Выносы и горячй обѣды.

Єсли господарь дае „вынôсъ" або припаде му робити „горячій обѣдъ" то запрашае такъ само священика, ну але свящ. то не буде ѣсти що хлопъ, то собѣ покаже принести зъ дому, що ѣмосць зварить або кухарка, а той ґазда му мусить заплатити вôдъ одного риньского ажь до трехъ.

Посвячення або высвячуваня нечистого пляцу

по найбôльшôй части суть тайнй. За таке посвячене бере священикъ по 12 папѣркôвъ и полотна кусъ такъ довгій якъ люде тотй, що въ тôмъ домѣ суть застануть на приклячки, кромѣ того дôстае двое горнятъ повныхъ пшеницѣ.

Чи можна зъ священикомъ посваритись?

Нѣ. Бо якъ бы священикъ рушивъ престоломъ, то цѣла фамилія вымерла бы.

Подавъ Н. Парилякъ,
родомъ зъ Мшанпои, пов. Кросно.
513E. 70Str., New York N. Y.

---

*) Хлѣбъ, котрый приносять на службу за помершими до церкви.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ и до старого краю на рôкъ $2.00

Въ Америцѣ и до старого краю на пôвъ року $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Суботу вечеръ.

Поодинокѣ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Всѣ дорослѣ члены Союза записанѣ на цѣле посмертне достають почавши вôдъ Юлія 1902 року »Свободу« безплатно. Въ разѣ якои помылки пов. члены „Союза“ зволять написати намъ вôдъ якъ давна належать до „Р. Н. Союза“ и до котрого вôддѣлу.

Редакція.

Уваги.

Галицкій митрополитъ зачинае „думати“ о долѣ рускои церкви въ Америцѣ. Якого рода се „думане“ можна бачити зъ того, що вôдъ часу, коли теперѣшный митрополитъ засѣвъ на святоюрскôмъ престолѣ то, кромѣ кôлькохъ Василіянъ, не выславъ ще анѣ одного священика до Америки.

Митрополитъ Шептицкій не лишь не хоче высилати священикôвъ до Америки, але, якъ зачуваемо, носить ся зъ гадкою вôдкликати назадъ до Галичины тыхъ кôлькохъ священикôвъ, котрѣ дѣйствують въ Америцѣ.

А тымчасомъ цареславнѣ священики пливуть изъ Россіи до Америки якъ рѣка водою. Число мадяронôвъ также збôльшаесь. Католицкѣ попы, французскѣ, айрискѣ, бразилійскѣ, словеньскѣ та польскѣ увивають ся помѣжь рускими еміґрантами а и митрополитъ Серафимъ не дармуе. Вôнъ и дальше высвячуе народныхъ попôвъ.

Кому такій вôдкликъ выйшовъ бы на здоровле — не трудно вгадати.

Не треба также забувати, що въ сѣй справѣ и нарôдъ може мати свôй голосъ.

Поки-що не знаемъ, якѣ причины моглибъ бути товчкомъ до сего намѣреного вôдклику. Єсли денунціяціи деякихъ тутешныхъ „побожныхъ“ москвофулôвъ та мадяронôвъ то митрополитъ не повиненъ бы забувати, що его обовязкомъ есть впередъ довѣдатись черезъ свого вôдпоручника о скôлько сѣ денунціяціи правдивѣ и ажь опôсля выдавати засудъ. Выдаване засуду не переконавшись о винѣ оскарженого, щось дуже подôбне до продаваня шкôры зъ живого медведя.

О. Качмарчикъ зъ Бѣнцаровы, въ Галичинѣ, (той самъ, котрого недавно засудили за обиду чести на 3 дни арешту), жалуе са въ Ню-Йорскôй „казетѣ“, що Бѣнцаровяне, то есть люде походячѣ зъ того села де вôнъ есть священикомъ, не хотять складати жертвъ на москвофільску бурсу въ Новôмъ Санчи, котрои вôнъ головою. Ось що каже о. Качмарчикъ: „Впадае менѣ въ очи, що въ списку жертвъ я даже десять Бѣнцаровянъ не находжу“. Не менче якъ на своихъ парафіянъ скаржить ся также о. Качмарчикъ на тыхъ, котрымъ вôнъ буцѣмъ то процесы выгравъ, ґрунтъ зъ жидовскихъ рукъ дôставъ и т. п., бо и тѣ не хотять складати жертвъ на о. Качмарчика бурсу.

Чи треба ще лѣпшого доказу на те, що москвофільство на Лемкôвщинѣ упадае, коли самъ стовпъ лемкôвского москвофільства мусить публично скаржитись, що найблизшѣ его люде не мають до него довѣрія анѣ до его бурсы. Видно, що тѣ люде, котрѣ найблисше о. Качмарчика знають, найлѣпше пôзнали его москвофільску політику и тому вôдвертають ся вôдъ него и взагалѣ вôдъ москвофільства. Видно, що и на Лемкахъ люде приходять до розуму та починають самѣ за себе думати, коли не хотять слухати на слѣпо навѣть такихъ великихъ подвижникôвъ и адвокатôвъ якъ о. Качмарчикъ.

Орґанъ о. Обушкевича, згадуючи про пастырскѣ листы выслани епископомъ Валіемъ (зъ Пряшева, Угорщина) и епископомъ Фірцакомъ (зъ Мукачева, Угорщина) до тутешныхъ угрорускихъ священикôвъ — говорить, що черезъ нихъ тѣ два епископы показали, що они „не узнають роспоряженій пропаганды, що кождый ґр. к. русскій священникъ мае тутъ належати пôдъ айришского бискупа и слухати его розпоряженій“. Такъ пише теперь о. Обушкевичь въ своѣй „казетѣ“ и здае ся тѣшить ся зъ того. Чи вы забули отченьку якъ вы присягали въ Скрентоньскôмъ судѣ, що епископъ айрискій мае власть надъ рускими священиками и що кождый гр. кат. священикъ мусить слухати „розпоряженій айришского бискупа“? Чомужь теперь пишете инакше? Чого баламутите нарôдъ? Тажь прецѣнь скажѣть вже разъ якесь певне слово и того ся тримайте, бо инакше люде нѣколи не будуть знати якихъ роспоряженій вы слухаете та могуть подумати, що вы тôлько однѣ розпоряженія слухаете а то росподяженія — Mr. Гладика...

---

(74)

Листъ изъ старого краю.

Народне вѣче на Буковинѣ.

Дня 7. с. м. вôдбуло ся на Буковинѣ въ Чернôвцяхъ велике народне вѣче, въ котрôмъ взяло участь надъ 3.000 руськихъ хлопôвъ та интеліґенціи. На вѣчу були порушенѣ отсѣ справы:

Професоръ черновецького університета и посолъ до черновецького сойму д-ръ Стефанъ Смаль-Стоцькій говоривъ про выборчій законъ до сойму, про двôрськѣ обшары та про рогачки, домагаючи ся въ ухваленыхъ вѣчемъ резолюціяхъ розширеня выборчого права та знесеня рогачокъ и двôрськихъ обшарôвъ.

Лѣкарь д-ръ Филиповичь обговорювавъ кривды буковинськихъ православныхъ Русинôвъ на церковнôмъ поли. Якъ звѣстно, въ буковинськôй православнôй церквѣ панують Румуны, не допускаючи Русинôвъ не тôлько на высшѣ духовнѣ становища, але навѣть насилаючи въ чисто руськѣ села румуньскихъ попôвъ. Въ ухваленыхъ резолюціяхъ домагавъ ся руській нарôдъ повнои рôвноправности на церковнôмъ поли, якъ именованя Русина ґенеральнымъ вікаріемъ, роздѣлу буковинськои архиепархіи на часть руську и румуньску и т. д.

Посолъ до сойму и до парляменту Єротей Пігулякъ говоривъ про права руськои мовы въ публичныхъ урядахъ. Якъ звѣстно, на Буковинѣ урядова мова нѣмецька, що дуже не на руку нашимъ хлопамъ. Отже вѣче домагало ся рôвноправности руськои мовы въ публичныхъ урядахъ.

Дръ Теодотъ Галіпъ домагавъ ся у своѣй промовѣ реформы ґрунтовыхъ книгъ на пôдставѣ закона зъ 1871 р., и то такъ, абы за се нарôдъ не потребувавъ нѣчого платити.

Професоръ Климъ мавъ рефератъ про шкôльництво, кладучи въ своѣй промовѣ головно вагу на те, абы простый нарôдъ дбавъ про школы и горнувъ ся до просвѣты.

Д-ръ Смаль-Стоцькій мавъ рефератъ про дешевый кредитъ для селянъ.

Посолъ Пігулякъ здавъ именемъ всѣмъ русько-буковинськихъ послôвъ справоздане зъ ихъ дѣяльности въ черновецькôмъ соймѣ и въ вѣденськôмъ парляментѣ.

Посолъ до сойму и до парляменту Никола баронъ Василько говоривъ про доповняючѣ выборы до сойму зъ хлопськои куріи въ Заставнецькôмъ повѣтѣ, де руській посолъ Зубрицькій зрѣкъ ся мандату. Вѣче поставило одноголосно кандидатуру лѣкаря д-ра Филиповича.

По сихъ рефератахъ зачалась дискусія, въ котрôй головно хлопы зъ рôжныхъ сторôнъ нарѣкали на рôжнѣ кривды, а вôдтакъ всѣ участники вѣча удали ся передъ палату митрополита д-ра Володимира Репты, щобы закомунікувати йому свои домаганя на церковнôмъ поли.

Тутъ выйшовъ до народа самъ митрополитъ, до котрого першій промовивъ посолъ Пігулякъ, зазначуючи, що руській нарôдъ уповажнивъ послôвъ до заступництва церковныхъ справъ. На се вôдповѣвъ митрополитъ, що не позволить нѣкому мѣшати ся до церковныхъ справъ, а коли нарôдъ хоче мати для сихъ справъ якихъ заступникôвъ, то нехай звернеть ся до цѣсаря зъ просьбою о назначене спеціяльныхъ заступникôвъ. Опôсля пôшовъ митрополитъ мѣжь нарôдъ, однакъ на скарги народа мавъ лишь одну вôдповѣдь: „Треба се подати на письмѣ“. Потôмъ пôшли руськѣ послы зъ митрополитомъ до його палаты, де вôнъ имъ заявивъ, що не може для Русинôвъ нѣчого зробити, бо симъ обурились бы Румуны. Коли послы вернули вôдъ митрополита, посолъ Пігулякъ такъ промовивъ до народа: „Зъ коротенькихъ нашихъ переговорôвъ зъ Його Преосвященствомъ выйшло таке, що кривды, якѣ поносили мы въ своѣй церквѣ до теперь, мали бы мы поносити й далѣ.“ На се вôдповѣвъ нарôдъ окликомъ „ганьба!“

Отсе короткій перебѣгъ великого вѣча буковиньскихъ Русинôвъ. Якъ бы тамъ не було, а вѣче се буде мати бодай педаґоґічне значѣне, бо навчить нарôдъ радити надъ своими справами, а не дбати про ласку „сильныхъ свѣта сего“. Бѣда лише, що провôдники руського народа на Буковинѣ, руськѣ послы, самѣ учать руській нарôдъ рабства и поклонôвъ. И такъ на самôмъ вѣчу запропонували вони выслати чолобитнѣ телеґрамы до цѣсаря та до президента міністрôвъ Кербера, немовь бы тѣ два панки такъ страшно дбали про добро руського хлопа. Мы знаемо, що „провôдники“ руського народа на Буковинѣ, котрѣ привыкли лишь поклонами выпрошувати дещо для народа, не можуть такъ легко вôдвыкнути вôдъ своихъ рабскихъ привичокъ, але пощо тягнути въ болото рабства весь нарôдъ?!

На конець замѣтимо, що 13. с. м. кôльдадесять румунськихъ попôвъ устроило контрдемонстрацію, явивши ся у митрополита зъ заявою признаня за оборону правъ церкви, маючи при тôмъ очевидно на думцѣ права Румунôвъ на церковнôмъ поли.

Москвофілы у еп. Чеховича.

Читачамъ „Свободы“ звѣстно, яка теперь завзята боротьба ведеть ся на Лемкôвщинѣ мѣжь Русинами а москвофілами. Вôдъ коли кôлька руськихъ патріотôвъ взяло ся до ширеня просвѣты та народнои свѣдомости мѣжь Лемками, вôдъ тодѣ кипить тамъ страшный бôй, бо попы-москвофілы чують, що коли Лемко просвѣтить ся, то вони пропадуть, тай боронять темноты усякими способами.

И такъ сими днями явила ся у греко-католицького перемышльського епископа Чеховича депутація, зложена зъ сѣмохъ москвофілôвъ (оо. Вербицькій, Венґриновичь и Черлюнчакевичь, д-ръ Марковъ, дѣдичь Мохнацькій и селяне Вышовскій и Громошакъ), и предложила ему въ справѣ „Лемкôвськои Руси“ обширный меморіялъ. Въ тôмъ меморіялѣ домагають ся москвофілы, абы епископъ 1) постаравъ ся о реформу шкôльництва „на христіанскихъ началахъ, 2) нагнавъ зъ Америки „попикôвъ-радикалôвъ“, 3) информувавъ ся про всѣ справы у священикôвъ, а не у свѣтськихъ людей, 4) не позволявъ друкувати молитвеникôвъ фонетикою и 5) старавъ ся о усунене партійнои боротьбы зъ Лемкôвщины.

Епископъ давъ депутаціи выговорити ся, а опôсля давъ на все свою вôдповѣдь, зъ котрои однакъ москвофілы не були вдоволенѣ, бо епископъ лишь що до четвертои точки заявивъ, що есть противникомъ фонетики. (Тутъ варта бы епископови нагадати пословицю: „швець знай свое шевство, а до кравецтва не мѣшай ся!“ Нехай епископъ пильнуе церковныхъ справъ а не мѣшаеть ся до справъ мовы и правописи!), а впрочѣмъ заявивъ, що всѣми тыми справами вôнъ самъ займаеть ся и не потребуе нѣчиѣхъ радъ.

Впрочѣмъ для насъ важна не вôдповѣдь епископа, бо руській нарôдъ не дитина, абы давъ собѣ приказувати що-небудь зъ горы, але зъумѣе свои справы самъ повести, але важный для насъ самъ поступокъ москвофілôвъ, котрѣ и пôдъ христіяньску вѣру пôдшивають ся и вживають денунціяціи, однымъ словомъ — не жахають ся нѣякихъ дорôгъ, абы лише здусити просвѣтно — національный рухъ на Лемкôвщинѣ. Та даремнѣ ихъ заходы. Коли нарôдъ разъ пробудивъ ся, то нѣчо його не приспить!

19. липня 1903. р. М. Л.

Справы „Соединенія“.

Главне Чиновническе Засѣданіе „Соединенія Гр. К. Русскихъ Братствъ“ — пôдъ покровительствомъ свого „славного“ головного духовника Д. Поливки — вôдбуло свое засѣдане рôчне въ Трентонъ, Н. Дж. дня 17 и 18 Юлія 1903.

Розумѣе ся, що всѣ рахунки знайдено въ якъ найлѣпшôмъ порядку. — Всѣ дѣла „Соединенія“ плывуть правильнымъ русломъ. Всѣмъ Урядникамъ вôдспѣвано трикратно многая лѣта во здравіе и во спасеніе. Але головнѣ точки того засѣданя такѣ: Голов. духов. управитель и письмоводитель водили ся по резиденціяхъ біскупа айришского и мейора мѣста, щобъ имъ зложити нижайшое почтеніе вôдъ „Соединенія“ — Пытаемось — зъ якихъ розумныхъ причинъ? Що они завинили „Соединенію“, або чимъ ему прислужили ся? Потвердили, що о. Ходобай за те, що розбивавъ „Соединеніе“ на конвенціи въ Johnstown, дôставъ добровольно а не вымушено $200 и то на внесене самого головного секретаря, котрого вôдтакъ хтѣвъ выкинути.— Пытаемось, за що о. Ходобаеви выплачено $200.00?

Дальше довѣдуемось изъ справозданя, щобъ не приймати до Олифанцкого Братства нѣякихъ радикалôвъ и соціялістôвъ... а дальше читаемъ и таке, що засѣдане ухвалило покупити на власность „Соединенія“ „писячѣ машины“*) для гл. Предс. и гл. Урядника. Не знаемъ лише, що тѣ паны будуть зъ тыми „писячими машинами“ робити? Прецѣ „Соединеніе“ не мае нѣчо спôльного зъ песячими бизнесами!

Ухвалено также всѣхъ панôвъ превелебныхъ вôдъ »Церковнои Науки« не допустити на VIII. главну конвенцію „Соединенія“, щобъ не робили баламуты!

Якъ гл. духовникъ, бувшій властитель парохіяльного дому въ Norhampton, Pa. поблагословивъ урядникôвъ, они на трикратне слава розôйшлись домôвъ.

* Диви Ам. Р. Вѣстникъ ч. 26 с. р.

Що чувати въ свѣтѣ.

Американцѣ люблять богато хвалити ся, подôбно, якъ и старинни Греки, хочь не мають зъ того найменшого хôсна. Недавно забагло ся имъ похвалитись передъ Европою яку то они мають сильну военну фльоту и въ тôй цѣли выслали одну ескадру фльоты въ гостину до Нѣмеччины, Анґліи, Портуґаліи, Франціи и прочихъ европейскихъ мôцностей. Ся ескадра, що складае ся зъ найлѣпшихъ кораблѣвъ и е пôдъ начальствомъ адмірала Котона, обѣхала вже цѣле западне побереже Европы, а послѣдными часами загостила до Лісбоны, въ Портуґаліи. Всюда, де лишень она була, витали еѣ дуже величаво, гостили офіцирôвъ и морякôвъ, стрѣляли на віватъ и пр. та на тôмъ и конець. Якогось пожитку нема въ тôмъ й за макове зерно. Противно, за цѣлу ту параду заплатять жителѣ Сп. Державъ поверхъ 6 мілiонôвъ долярôвъ ось и все.

Голосный процесъ въ справѣ пôдкупства членôвъ сойму державы Міоурі веде ся дальше передъ становымъ судомъ въ Ст. Луисъ, Мо. и не ворожить нѣчого доброго для обжалованыхъ. Всѣмъ доказано вже, що погано надуживали довѣрія своихъ выборцѣвъ, бо дуже часто давали ся пôдплачувати рôжнымъ компаністамъ для котрыхъ опôсля ухвалювало ся въ соймѣ все, чого имъ було треба. Такимъ робомъ ватага несовѣсныхъ пословъ вôддавала цѣлый край на поталу ненаѣсныхъ капіталістôвъ и шпекулянтôвъ. Судія Раенъ засудивъ оногды 5-охъ пословъ на значнѝ кары. И такъ: посол Дж. А. Шеріденъ одержавъ 5 лѣтъ, Т. Е. Олбрайт 5, Дж. Дж. Генинджень 5, Луисъ Декеръ 4, а Ем. Гартменъ 6 лѣтъ тяжкого криміналу. Кождый зъ нихъ мусить зложити 10 тысячь долярôвъ кавціи, наколи схоче апелювати до высшого суду.

По довгихъ-передовгихъ хороводахъ и переговорахъ кубаньске правительство вспѣло вкôнци спонукати Американцѣвъ до вôдкликаня свого вôйска зъ Кубы. На приказъ міністерства вôйны и през. Рузвелта вôдплило звôдси передъ 4 днями 4 компаніи артилеріи, т. е. 18. и 21., стаціонована въ Сієнъ-Фюеґосъ тай 23. и 24. въ Гаванѣ. Тѝ 4 компаніи, се послѣдный вôддѣлъ вôйска Сп. Державъ, яке ще було на Кубѣ. Теперь вже можуть смѣло твердити, що Куба е въ повни независимою державою, доси кождый сумнѣвавъ ся о тôмъ, коли видѣвъ, якъ тамъ чуже вôйско господаруе, неначе въ своимъ домѣ.

Показуе ся теперь, що у великôй битвѣ пôдъ Квідадъ Боліваръ поплило о много бôльше людской крови, якъ се зъ початку подавано. Була то прямо масова рѣзня, незпощадне нищене повстанцѣвъ, убійство сотокъ людей, котрѝ стояли правительству на завадѣ. Ось якій рапортъ надôслѣвъ до президента Кастро головный комендантъ правительственнои арміи, ґен. Гомеґъ:

„По 50-годинной облозѣ наша армія поборола повстанцѣвъ и здобула Квідадъ Боліваръ. На поли бою лежить 1500 людей убитыхъ або тяжко раненыхъ, а сила повстанцѣвъ зломана разъ на всегда. По нашôй сторонѣ почягъ у борбѣ ґенералъ Генрихъ Урданета. По сторонѣ ворога погибъ ґенералъ Аврелео Вальбуено, а заполонено 28 ґенералôвъ, мѣжь якими е ґенералы: Роляндо Васкесъ, Фаперасъ Мекдональдо, Люиґі Салязаръ и прочѝ. Кромѣ сего дôстало ся въ полонъ 61 полководцѣвъ и богато низшихъ офіцирôвъ. Шѣсть гарматъ, 3000 ґверôвъ системы Мавзера и 200 тыс. патронôвъ стало ся нашою добичею. Вôйско шукае по мѣстѣ за сховаными припасами Феррары".

Якъ бачимо зъ сего рапорту, ґенералъ Ґомезъ зовсѣмъ не згадуе нѣчого про рядовыхъ воякôвъ зъ арміи повстанцѣвъ, котрыхъ заполонено въ тôй битвѣ. Выходило-бъ зъ того, що лишень ґенералôвъ, полководцѣвъ и офіцирôвъ стрѣнула ся „почесть", а звычайныхъ рядовыхъ стрѣляло правительственне вôйско неначе псôвъ. Венезуельске правительство бере очевидно примѣръ вôдъ російскихъ салдатôвъ, котрѝ, наученѝ пôдпорами самодержавія говорять, що убитый. ворохобникъ лѣпшій вôдъ живого...

Хлопскѝ страйки знову починають выбухати по цѣлôй Галичинѣ. До анґлійскихъ дневникôвъ доносять зъ Вѣдня, що въ самôй лишень схôднôй Галичинѣ, т. е. въ рускôй части краю, страйкуе вже до 20 тысячь хлѣборобôвъ. Число страйкерôвъ росте зъ кождымъ днемъ такъ, що заходить поважна обава, абы страйкъ не прибравъ ще бôльшихъ и грôзнѣйшихъ розмѣрôвъ якъ въ роцѣ 1902.

Страйкъ вымѣреный головно противъ великихъ земельныхъ властителѣвъ (дѣдичѣвъ), котрѝ немилосерно вызыскують и кривдять убоге населене того краю.

Вѣсти про хлѣборобскѝ страйки надходять такожь зъ Угорщины. Въ найплодороднѣйшихъ сторонахъ Угорщины — надъ Тисою и Дунаемъ, страйкуе колька тысячь селянъ, домагаючись вôдъ дѣдичѣвъ лѣпшои платнѣ. Богато збôжа пропадае по ланахъ.

Пôдчасъ маневрôвъ австрійского 12-го полка пѣхоты въ Требиніи (?), въ Босніи, погибло вôдъ сонѣчного удару 19 жовнѣрôвъ, а 40 було такъ пораженыхъ, що вôдставлено ихъ до шпиталю до вôддѣлу тяжко недужихъ. Того дня, якъ телеграфують до американьскихъ ґазетъ, було страшно горячо, люде падали, мовъ солома та мимо сего комендантъ вôддѣлу не давъ имъ спочити. Ажь коли занедужала бôльша половина воякôвъ, тобѣ покôнчено вправы.

Такими то добродѣйствами годуе Австрія своихъ пôдданыхъ. Щасливѝ пôдданѝ и щаслива Австрія изъ своимъ мілітаризмомъ!.

Мара вôйны помѣжь Росією и Япаномъ щезае поволи, розбиваючись объ мировѝ змаганя дипльоматіи. Вѣденьска час. „Allgemeine Zeitung" доносить зъ добре поинформованыхъ кругôвъ, що вплывы Франціи въ Петербурзѣ и Анґліи въ Токіо вспѣли вôдвернути грозячу небеспеку.

Военне закукурѣчене Япанцѣвъ мало значно остигнути вôдъ хвилѣ, коли передъ кôлькома днями пересвѣдчили ся наглядно, що ихъ мнимый союзникъ — Анґлія, не гадае пôдпомагати ихъ у вôйнѣ. Запытане въ тôй справѣ анґлійске правительство мало заявити, що середъ теперѣшныхъ обставинъ оно не въ силѣ помочи бôльше Япанови, якъ доброю радою, щобы покôнчивъ спôръ мирною дорогою. — Такъ само и Росія подобрѣла послѣдными днями. Російскій кôнсуль въ Пекинѣ заявивъ въ имени свого правительства, що манджурскѝ порты, за котрыми рощибае ся Япанъ и Америка, будуть отворенѝ для всѣхъ державъ. Значить ся, що Росія не гадае, чи лякае ся, загарбати цѣлу Манджурію.

Величезный страйкъ фабричныхъ робôтникôвъ выбухъ въ російскомъ мѣстѣ Баку, на Кавказѣ. Въ самыхъ тôлько рафінеріяхъ нафты, що належать до Ротшильда и Рокифелера, страйкуе 40 тысячь робôтникôвъ. Зъ симпатіи для нихъ застрайкували и другѝ робôтники. въ наслѣдокъ чого цѣлый рухъ въ мѣстѣ перерваный. Навѣтъ часописи перестали выходити, и одинокими робôтниками, що не страйкують е пекарѣ и кухарѣ. Страйкеры поводять ся спокôйно, абы не дати причины до провокаціи изъ стороны властей. — Не меншій страйкъ почавъ ся такожь въ Олесѣ. (на усѣхъ трамваяхъ) и въ Михалтовѣ, де на шляху зелѣзницѣ Тифлисъ-Батумъ застрайкувала вся зелѣзнича служба. Въ тôмъ послѣднôмъ мѣстѣ не обôйшло ся одначе безъ проливу крови. Прикликане вôйско стрѣляло до страйкерôвъ и убило десятьохъ а покалѣчило вôсѣмнайцять. Загально звѣсно, що безъ гнету, убійства и жорстокостей російске правительство не може дыхати.

Чутка про антидинастичну революцію въ Болгаріи не потверджуе ся, хочь фактомъ е, що болгарскій князь, Фердинандъ, выѣхавъ зъ Болгаріи. Щось въ тôмъ отже мусить бути й правды. Либонь лякаесь о свое жите, тому утѣкае.

Анґлійскій парляментъ ухваливъ оногды 317-ма голосами противъ 20 охъ звѣсне внесене правительства въ справѣ выкупна паньскихъ земель въ Ирляндіи. Выкуплена земля перейде на власнôсть народа, котрый вôдъ 300 лѣтъ бувъ безземельнымъ пролетаремъ. Мѣжь Ирляндцями (Айришами) настала по тôй причинѣ велика радость. Слѣдно се по кождôмъ кроцѣ, а найлѣпше зъ ихъ поведеня супрогѣвъ анґ. короля Едварда VII. котрый вôдъ кôлькохъ днѣвъ гостить въ Ирляндіи. Народъ витае его зъ одушевленемъ, чого доси не зазнавъ нѣ оденъ анґлійскій король, що приѣздивъ до Ирляндіи.

Выбôръ нового папы римского розпочавъ ся дня 1-го с. м. До выбору зъѣхало ся 62 охъ кардиналôвъ. За семымъ разомъ зôставъ выбраный папою кардиналъ Сарто зъ Венеціи. Вôнъ мае 68 лѣтъ и принявъ имя Пія десятого.

До Америки.

Вôдъ часу до часу лучае ся, що Бразилійскѝ Русины и Поляки утѣкають зъ бразилійского раю и ѣдуть до Сполученыхъ Державъ Пôвнôчнои Америки. Въ послѣдныхъ часахъ мусѣли лучати ся такѝ выпадки частѣйше, коли тамошна „Ґазета Польска" вважала за вôдповѣдне вôдраджувати людямъ выѣздъ до Сполученыхъ Державъ. Арґументы якѝ подае згадана ґазета суть слѣдуючѝ: що въ Сполученыхъ Державахъ лишь фаховый ремѣсникъ заробляе добру платню а простый робôтникъ нѣ; що въ роботѣ фабричнôй чекае чоловѣка калѣцтво, мѣжь тымъ якъ на бразилійскôй фармѣ вôнъ собѣ панъ; що въ Бразиліи не такъ вовсѣмъ вже зле якъ люде говорять и т. д. и т. д. На тѝ арґументы можна бы ось що вôдповѣсти.

Фаховый робôтникъ справдѣ бôльше тутъ заробляе якъ простый, алежь бо навѣтъ фаховый робôтникъ-чужанецъ не знаючій анґлійскои мовы мусить зразу брати ся тôлько за „просту" роботу доки не научить ся анґлійскои мовы.

Простѝ робôтники заробляють тутъ (коли брати пересѣчно) бôльше якъ робôтники інтеліґентнѝ. Простѝ робôтники, не умѣючѝ читати нѣ писати, але у котрыхъ е здоровѝ руки и они пôдовчились троха анґлійскои мовы заробляють неразъ по 40—60—80 и бôльше долярôвъ на мѣсяць, значить бôльше якъ примѣромъ, бухгальтеры, кларки по сторахъ и другѝ люде, вôдъ котрыхъ вымагаесь неразъ досыть обширныхъ вѣдомостей.

Єсли теперь порôвнаемо потребы и стопу житеву „простого" робôтника а інтеліґентного, то прийдемо до заключеня, що заробокъ „простого" робôтника въ дѣйсности е що найменче два разы бôльшій вôдъ заробку робôтника інтеліґентного, ученого.

Словомъ Сполученѝ Державы. се власне рай для „простого" робôтника. Нѣгде своеи долѣ вôнъ не може такъ полѣпшити якъ въ Спол. Державахъ. Що робôтника фабричного чекае калѣцтво або и смерть — се фактъ, але се не лишь въ Сполучен. Державахъ, але и въ Бразиліи и всюды. Впрочѣмъ небеспеченьство калѣцтва або и смерти залежить богато вôдъ сего въ якôй роботѣ чоловѣкъ робить. Та небеспеченьства суть всюды. въ кождôмъ заводѣ, въ кождôй праци. Не вôльна вôдъ нихъ и Бразилія особливо зъ причины свого нездорового климату и браку цивілізаціи.

Що фармеръ е самъ собѣ панъ а робôтникъ фабричный се тôлько платный невôльникъ, се такожь правда, алежь бо неразъ се паньство такъ чоловѣкови докучить, що вôнъ волить его зречи ся и стати платнымъ невôльникомъ якъ бути „своимъ паномъ" и гинути зъ голоду. Доказомъ на се велика часть всѣхъ еміґрантôвъ американьскихъ и бразилійскихъ, котрѝ рекрутують ся власно зъ помѣжь „своихъ власныхъ панôвъ", але знеохоченѝ утѣкають ажь за море вôдъ сего „паньства".

Впрочѣмъ, хто хоче стати своимъ паномъ, хоче бути доконче фармеромъ, то може се зробити и въ Сполученыхъ Державахъ а не тôлько въ Бразиліи. Тутъ буде мати бодай тую певнôсть, що его не спалять та не зрабують дикѝ Ботокуды, анѣ его не замордують варварскѝ бразилійскѝ урядники або вояки.

Зъ Бразиліи.

Правительство бразилійске натискае на кольоністôвъ, щобы заплатили за побранѝ вôдъ него землѣ. Въ наслѣдокъ сего мѣжь кольоністами жалѣ и нарѣканя; особливо скаржуть ся люде, що ихъ земля высоко отаксована. Отже пôсля декрету зъ 1893 цѣны рядовои землѣ мають бути слѣдуючѝ: Земля 1-ои клясы 5 до 6 мілрейсôвъ за гектаръ, земля 2-гои клясы 4—5 мілр. за гектаръ; 3-ои клясы 3—4 мілр. за гектаръ а 4-ои клясы 2—3 мілрейсы. До першои клясы рахують ся землѣ надъ сплавными рѣками, або недальше якъ 6 кільометрôвъ вôдъ желѣзниць, мѣстъ, або кольоній и не дальше якъ 3 кільометры вôдъ желѣзниць котрѝ доперва будують ся а не дальше якъ 3 кільом. вôдъ дорôгъ возовыхъ. До другои клясы належать ґрунты лежачѝ 6—12 кіл. вôдъ желѣзниць, 3 до 6 кіл. вôдъ будучихъ ся желѣзниць 3—6 кільометрôвъ вôдъ дорôгъ возовыхъ а 4 до 6 кільометрôвъ вôдъ мѣстъ мѣсточокъ або кольоній. До 3-ои клясы належать землѣ уживанѝ для промыслу не вычисляни повысше. Розумѣе ся що при тôмъ звертае ся увагу на плодороднôсть землѣ, легкôсть комунікаціи и т. д.

Хто зъ Русинôвъ бразилійскихъ хоче протестувати противъ высокого отаксованя землѣ, нехай нѣколи не протестуе противъ цѣны, бо она е стала, незмѣнна, але противъ зарахованя дотичного кавалка землѣ до вызшои клясы якъ бы належало.

Хто якъ ґаздуе?

»Союзъ« за довгѝ лѣта покривавъ всѣ розходы конвенційнѝ зъ власнои касы безъ найменчого тягару для членôвъ. Опôсля ухвалено, щобы кождый членъ плативъ 25 центôвъ на выдатки конвенційнѝ зъ чого оплачувано вже делеґатôвъ и т. д. Братства на конвенцію не платили и не платять нѣчого. Такъ було и есть въ „украиньскôй" орґанізаціи, въ „Союзѣ". А въ нѣбы-то хлопскôй орґанізаціи, въ „Обчествѣ" якъ дѣесь?

Нѣбы то хлопска а властиво паньско-москвофульска орґанізація „Обчество" не тôлько жадае, щобы кождый членъ зложивъ 25 центôвъ на конвенцію, але еще кромѣ того кожде братство мусить платити кошта подорожи и за дни своимъ делеґатамъ.

Чи може при такôмъ порядку невеличке брацтво, що мае мало членôвъ, выслати свого делеґата на конвенцію? Певно, що нѣ, бо сама подорожь коштувала бы неразъ кôлькадесять долярôвъ. Зъ того кождый може бачити якъ хто ґаздуе.

— **Въ** мѣстѣ Сутъ Брентре, мешкае 12-лѣтный хлопець, Леонелъ Бретъ, що вôдзначае ся незвычайною прикметою. Видить черезъ непрозрячнѝ тѣла безъ помочи промѣнѣвъ Рентґена. Фактъ ствердженый першими лѣкарскими повагами, бо зъ хлопцемъ роблено въ тôмъ напрямѣ рôжнѝ досвѣдченя. Не тôлько вказуе докладно де есть пр. зломана кôсть, але навѣтъ деколи поправляе лѣкарѣвъ. И такъ пр. пôдозрѣвано, що одна дитина хоруе задля того, що проковтнула монету. Малый Бретъ оглянувъ дитину и заявивъ, що нема въ жолудку нѣякои монеты. Якъ дитина умерла, переконали ся лѣкарѣ, що причиною хоробы и смерти було зовсѣмъ що инше. Щобы бачити черезъ непрозрачне тѣло, концертруе той незвычайный хлопець цѣлу свою увагу на даный предметъ, такъ, що въ тôй хвили не бачить округъ себе нѣчого, навѣтъ денного свѣтла. Єму здаеть ся, що воздухъ переповненый искрами барвы блѣдозеленои, що освѣтлюють даный предметъ. Пôдчасъ оглядания заховуе вôнъ повну притомнôсть, але кождый сюансъ, що трѣвае поверхъ пôвъ годины, страшно его мучить.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.

Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, 53 Sussex str., Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.

Заст. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:

М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Підгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчовъ, 140 Essex Str.,
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платитъ 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другй запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпечити вашй дѣти за таншй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете больше якъ деинде.

Посвячене фаны.

Дня 30. Августа, то єсть въ Недѣлю по Успенію Пр. Богород. вôдбуде ся посвячене фаны Братства св. Йоана Хрестителя въ Травгерь, Па., проте каждый членъ мае ся явити пôдъ карою грошевою.

Такожь просимо дуже красно сусѣднй Братства, щобы зволили явити ся на посвячене, особливо Братства: св. Петра и Павла въ Травгерь, Па. вôддѣлъ 32, Трохъ Святителѣвъ въ Витні, Па. Покр. Пр. Богород. въ Травгерь, Па. належаче до Соединенія и Бр. изъ Савтвесть, Па.

Въ имени Бр. св. Йоана Хрестителя въ Травгерь, Па.
Алекс. Семанцкій, предсѣдатель, Михаилъ Юцакъ, секретарь. 27

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

Єва Решетарь, жена Петра, члена Р. Н. Союза, в. 4. упокоила ся 18 Юлія 1903. Вѣчная память!

Квітъ

на пятнайцять долярôвъ ($15.00), котрй я нижше подписаный отримавъ яко посмертну запомогу по дитинѣ Парасєѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ. Складаю щиру подяку Гол. Урядови Союза за такъ скоре и ретельне выплачене, а то тымъ больше, що моя дитина лишь одень мѣсяць належала до Союза и заплатила ємъ лишь 25 ц. а достала $15.00.

[Jersey City, N. J. Юлія 1903.
Иванъ Янешичь.
СВѢДКИ: Ник. Пôдгорецкій, Петро Бабякъ.
Мѣсецевый Урядъ Р. Н. Союза.
Ю. Пôдсолочный, организаторъ, Теодоръ Цвишякъ, предсѣдатель.

О. Обушкевичъ

пише часто въ своѣй „казетѣ“, длячого въ справоданяхъ „Союза“ не подано докладно розходôвъ тôлько загально. Отже мусимо о. Обушкевичови сказати, що урядъ Союза публикуе справозданє касово не для него (вôнъ не є членомъ Союза), але для членôвъ „Союза“ и въ той способъ якъ члены Союза собѣ бажаютъ и якъ собѣ ухвалили. А що о. Обушкевичови або кому другому се зовсѣмъ не подобаесь се зовсѣмъ не обходитъ анѣ урядникôвъ анѣ членôвъ Союза. Урядники Союза не будуть слухати о. Обушкевича анѣ его приятелѣвъ хочь бы они якъ кричали — але слухають и будуть слухати лишь ухвалъ членôвъ Союза на конвенціи зôбраныхъ.

Повѣдомлене.

Симъ повѣдомляю урядъ товариства »Зоря« и Р. Н. Союзъ, що теперѣшна моя адреса есть:

A. Hreczuch,
391 Atlantic Ave.,
Brooklyn, N. Y.

Безплатна Порада.

Єсли де орґанізуе ся нова церковь, а люде не хотять колись пôзнѣйше мати клопоту зъ айрискими бискупами або кимъ другимъ то мусять добре уважати на тое **якій доставати чартеръ.** Американскй адвокаты дуже часто не розумѣють добре нашихъ людей и выробляють недобрй церковнй чартеры. Фактомъ есть, що чартеры бôльшои части церковъ въ Америцѣ суть недобрй. Котра отже церковь хоче защадити собѣ на будучность непотрѣбныхъ клопотôвъ и коштôвъ нехай удасть ся до мене а я дамъ ей пораду и начеркъ чартеру зовсѣмъ безплатно, такъ що коли прийдете до адвоката, то вôнъ буде знати якого чартеру вамъ потреба.

Адресъ: Rev. J. J. Ardan, Box 353, Scranton, Pa.

Надôслане.

Зъ New York. N. Y.

Доякои культуры дошли православны батюшки, най послухають слѣдуючи факты.

О. Хотовицкій, протоерей сказалъ, що триразменный рускій крестъ споганилъ цѣлу россійску миссію въ Америцѣ. Пытане теперь: якій же то теперь рускій крестъ коли не триразменный? Той самъ протоерей выразовалъ кôлько разы мае наборщикъ махнути рукою при наборе черезъ день. Но ту его перебралъ еще въ томъ дѣлѣ редакторъ „Свѣта“ о. Туркевичъ, который требуе просто и безъ махания рукою шесть ґалъ отъ одного наборщика въ день, що варта не меньше $6.00, за $50.00 въ мѣсяцъ. Притомъ еще не очень радо они приймують нашихъ русиновъ до роботы. Примѣромъ въ Нью-Йорку робить лютерь и жидъ, а наши хотъ не разъ просили роботу, не получили. Ба що еще впало въ очи. При посвященю церкви въ Нью Йорку, лютеръ стоялъ при входѣ въ церковь и впускалъ людей за тикетами. На томъ посвященю жидовъ было полно, а рускй люде не мали мѣсця.

Повысши факты споводовали ньюйорскихъ рускихъ и словенскихъ складачôвъ до заложеня орґанізаціи складачôвъ, абы оборонити членôвъ отъ такой гакаты безсовѣстныхъ выдавцѣвъ въ родѣ батюшкôвъ.

Се щось гôрше отъ американского тросту капиталистôвъ. Бо ту хотя гонять людьми якъ мулами, но не всюда назначають, кольно мае чоловѣкъ на день зробити. А ту машь! Мусишь зложити 6 ґалъ на день и квѣтъ. Не годенъ ты зробити того, не то не достанешь за то належачу заплату, але не достанешь и роботу.

Славна культура, нема що казати.

Тое падасть каждому на розумъ. Що мы, робôтники при газетахъ и всякихъ друкарскихъ роботахъ, працюемъ тяжко за недуже завидну платню, при котрой роботѣ наражается на высилене очей и дыхавки, котру майже кождый складачь достае изъ друкарской роботы, бо мѣшанина, котра вытворюеся зъ переберания буквъ, котромъ кождый дыхае, есть дуже школдина на перси. И если чоловѣкъ не заппарує пару центôвъ завчасу, то по якимъ часѣ стае ся неспособнымъ до роботы и зъ чого ему жити если днесь онъ за шесть ґаль набору получить $50.00 замѣсть $120.00

Help yourself. Не поможимъ собѣ сами, не маемъ що озиратися на такихъ культурникôвъ, котри насъ живцемъ въ гробъ пхають. Мы хочеме працювати честно и за честну плату а съ такими не хочемъ мата ничого до дѣла.

Ану братя складачи, покажете, що и мы не послѣдни на вольнои земли.

Складачь.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Серпень		
6	Ч.	† Бориса и Глѣба
7	П.	† Успене св. Анны
8	С.	Ериолая
9	Н.	9 по Сош. Пантелеймона
10	П.	Прохора
11	В.	Калиника, Серафины
12	С.	Силы, Андроника

— **О. П. Тимкевичъ** зъ Йонкерсъ, Н. Й. заскаржив Нюйорску „казету“ о десять тысячь долярôвъ вôдшкодования за образу чести. О. Обушкевичъ такъ того настрашивъ ся, що зараз нанявъ чи навѣть продавъ свôй готель (въ Олифантѣ) одному Русинови зъ Питсбурга, Па.

— **На** зелѣзничôмъ двôрци въ Глазговъ (Англія) зъударивъ ся прогульковый поѣздъ зъ посиѣшнымъ, причомъ 15 особъ було убитыхъ и 20 покалѣченыхъ. Причиною нещастя була необережность телеграфичныхъ урядникôвъ.

— **Обманьство** зъ грôшми приняло въ Австріи такй розмѣры, що австроугорскій банкъ помимо величезныхъ коштôвъ мае заступити 10-короновй банкноты зовсѣмъ новыми. Такъ само появило ся тамъ богато фальшивыхъ 10 и 20-короновыхъ монетъ въ золотѣ а навѣть срѣбныхъ 5-короновокъ. Супротивъ сего бувъ приневоленый урядъ выдати комуникатъ, якимъ перестерѣгае жителѣвъ передъ обманьствомъ того рода.

— **Дуже** змудрѣли люде въ Мейфілдъ, Па., вôдъ коли перейшли на царославіе. Оденъ зъ тамошныхъ людей, що заледво 2—3 тыжднѣ якъ зачавъ ходити до школы въ котрôй учить о. Оль. а вже пише дописи до „Свѣта“ зовсѣмъ поправно... Се хиба якесь чудо — тай годѣ.

— **Рамейскй** Русины продвожають церковь зъ фронту и ставляють три турнѣ. Иконостасъ вже кôнчать ставити лишь ще чекають на образы зъ краю. Рôвножь заложили тутешнй Русины клюбъ ситизенôвъ. До сего часу вступило 20 членôвъ.

Тр. Барна.

— **Акціи** многихъ пôдприємствъ такъ значно упали на биржи въ Ню-Йорку якъ нѣколи передъ тымъ. Въ наслѣдокъ сего богато людей потратило цѣле свое майно, а кôлька богатыхъ фірмъ побанкрутовало. Мѣжъ иншими збанкрутовала фірма „Тойлоръ & Ко.“ зъ капиталомъ 6 міліонôвъ 500 тысячь и „Сто & Ко.“ зъ 2 міл. 500 тысячь долярôвъ.

— **Американьскй** Поляки закупили въ Ню-Йорку величезный домъ за кôлькадесять тысячь долярôвъ и обернули его на домъ эміґраційный. Въ домъ томъ є ѣдальня на 150 особъ, каплиця, а кромѣ сего домъ сей може примѣстити въ собѣ 50 мущинъ и 50 жѣнокъ кромѣ служби, сестеръ, котрй заряджують домомъ и покоѣвъ для 12 попôвъ. Правда, що на томъ домѣ тяжить ще величезный довгъ, але зъ часомъ буде сплаченый. А мы Русины що маемъ? До сего часу навѣть бѣдной тысячки долярôвъ на сю цѣль мы не зôбрали! Але дарма, якъ хто дбае такъ и мае. Нашй эміґранты все ще мусять тулати ся по чужихъ домахъ або ихъ ошукують безсовѣстнй аґенты. Пора и намъ взятись до сеи працѣ. Всякй жертвы на Рускій Эміґраційный Домъ треба посилати на адресу:

Rev. N. Pidhorecky
Box 31, Jersey City N. J.

— **Нещастє** въ майнахъ. Въ Hazle Creek, Pa. colliery № 2, сталось велике нещастє. Дня 23-го Юлія запаливъ ся ґазъ въ новôй майнѣ въ котрôй робило 16 людей. Огонь доставъ ся ажь на верхъ. Всѣ люде остали въ майнѣ. Чи були мѣжъ ними якй Русины сего не знати. Майны заливають теперь водою.

П. Голайда.

— **Краснй** бюра працѣ въ Мінесотѣ и обохъ Дакотахъ оповѣщують, що тамъ треба 150 тысячь рôльничихъ робôтникôвъ до жнивъ. Платня выносить вôдъ 2. до 3. долярôвъ денно.

— **Дня** 25-го Юлія давали москвофулы въ Йонкерсъ, Н. Й. представлене „Капраль Тымко“. Акторы не повытовались своихъ роль добре и тихо, говорили, за те гостѣ заховували ся дуже „голосно“, що робило дуже прикре вражѣне.

— **Старинный** портретъ Богдана Хмельницкого въ селяньской хатѣ. Недавно найдено случайно въ хуторѣ Нижный Иржавець, лубеньского повѣта (на Українѣ) въ селяньскôй хатѣ ґравірованый портретъ Богдана Хмельницкого, наклееный, по сельскому звычаю, на стѣну мякушкою зъ хлѣба. Портретъ выконаный знанымъ голяндскимъ граверомъ Гільомомъ Гондіюсомъ въ 1651 роцѣ. Розмѣры портрета: около пôвъ аршина ввышъ а чверть аршина вширъ. Гетманъ представленый въ богатомъ одязѣ, зъ накиненымъ поверхъ кунтуша плащемъ, запятымъ аґрафою и прикрашеный дорогими спинками. На головѣ гетмана дорога шапка, обшита соболевымъ футерцемъ, зъ двома бѣлыми струсовыми перами, що выходять изъ дорогоцѣнного держалця; въ правôй руцѣ гетманьска булава, украшена на округлинѣ дорогими каменями, а лѣва рука обняла богато прикрашену турецку шаблюку. Лице гетмана поважне й задумчиве. Докруги портрета оваль, немовъ рамка зъ двома релефами. Порôвень зъ головою гетмана, близько овала находить ся гербъ: козакъ изъ стрѣльбою, поверхъ рядъ хоругвовъ, а по бокахъ буквы Б. Х. Г. В. S. (и ще кôлька лат. буквъ). Понизше портрета пôдписъ: Bohdan Chmielnicki, Exercitus Zaporovien, Praefectus и т. д., ще низше дрôбными буквами: Guilhelmus Hondius Hage Batarus S. R. M—tis Calcographus sculpsit и т. д. — а дальше римскими цифрами рокъ 1651. Въ низу автоґрафъ Богдана Хмельницкого. — Теперь сей портретъ находить ся въ мѣстѣ Лубнахъ, полтавскои ґуберніи, у Георгія Прокофієвича Подпалова.

Американьскй паперы. Юнайтедъ Стейтсъ Дистриктъ Кортъ надъ почтою въ Скрентонъ засѣдае майже кождого дня въ роцѣ и выдае паперы. Хто хоче достати паперы може прийти зô свѣдками до сего корту и дôстати паперы таки того самого дня. Потреба однакъ пôвѣдомити о своимъ приходѣ впередъ клярка E. R. W. Searle, Federal Bldg., Scranton, Pa., щобы вôнъ моѣ все приготовити до переслуханя. 21

ВСЯЧИНА.

Наслѣдки нікотину у дѣтей. Въ Англіи розповсюднило ся курене тютюну у дѣтей такъ далеко, що фабрики выробляють для нихъ окремй роды дешевыхъ папіросôкъ. Проти сего выступили теперь енерґічно всѣ часописи, бо показало ся, що дегенерація у дѣтей поступае скорымъ крокомъ. Дѣти затроєнй нікотиною доставали битя серця, недомагали на очи, горло, руки имъ тряслись а взагалѣ наставалъ у нихъ розстрôй нервôвъ. Въ виду сего загально домагають ся въ Англіи законнои заборони для молодежи, курити передъ 18. рокомъ житя.

Довгій сонъ.

Въ селѣ Тенель въ департаментѣ Енъ у Францiи спала 40-лѣтна Марґеріта Босвиль 20 лѣтъ летарґічнымъ сномъ. Она була незамужна, але въ маю 1893. породила неживу дитину и въ наслѣдокъ того судъ розпочавъ бувъ слѣдство противъ неи. Одного дня якась судья, жартуючи, настрашила ее словами: „Марґеріто, жандармы идуть по тебе!“ Дѣвчина такъ того перелякала ся, що достала якогось атаку нервового и запала въ летарґічный сонъ, зъ котрого черезъ 20 лѣтъ не пробудила ся анѣ разу. Зразу мала що два мѣсяцѣ тяжкй напады нервовй, пôдчасъ котрыхъ не пробуджуючись, подрапувала собѣ лице. Впрочѣмъ лежала якбы задеревѣла зô замкнеными очима, а лице ей набрало зъ лѣтами жовтои якъ вôскъ краски и она выглядала зовсѣмъ якъ трупъ, лишь серце въ нѣй голосно било ся. Сплячу годовано штучно. Всѣ найславнѣйшй лѣкарѣ французскй займали ся симъ незвычайнымъ случаемъ хоробы, але нѣкому зъ нихъ не удало ся хору пробудити. Лѣкарь и заразомъ и начальникъ громады сусѣдного мѣсточка доглядавъ недужу вôдъ того часу, коли оно заснула. Три мѣсяцѣ тому назадъ добачивъ вôнъ, що на правôй руцѣ сплячои зробивъ ся якійсь болякъ. Доси спляча не пробудила нѣякого чутя. Коли лѣкарь взявъ ся оперувати болякъ, побачивъ першій разъ, що дѣвчина вôдчувае бôль и тихо стогне. Коли опôсля у сплячои зробивъ ся знову на нозѣ болякъ, а лѣкарь взявъ ся его оперувати, дѣвчина зовсѣмъ пробудила ся. Недужа могла по хвили промовити кôлька словъ, але своеи матери и сестры не пôзнала. Лѣкарь старавъ ся теперь удержати дуже вынищену дѣвчину при силахъ и она вже начала була потроха рушати ся, але по кôлькохъ днях силы ѥѣ опустили и она померла.

91-дневый пôстъ.

Оденъ побожный індійскій жебракъ закончивъ недавно 91-дневый пôстъ. Єдиною його поживою була сирватка зъ квасного молока. Останними днями набрескли його жилы и лишь зъ трудомъ мôгъ говорити. Жебракъ сей вже цѣле житє бувъ дуже умѣреный въ ѣдѣ и напою; минувшого року постивъ такожь 86 днѣвъ.

Що то є феноменъ?

Въ школѣ мають дѣти до дѣла зъ чужимъ и незвѣснымъ для нихъ выразомъ: „феноменъ“. Нѣ одна дитина не розумѣе его, отже учитель объяснює. Слухайте, дѣти — кличе — видѣли вы яблôнку? Отже яблôнка не є феноменомъ. А корову видѣли? Корова такожь не є феноменомъ. Але коли корова вылѣзе на яблôнку и хвостомъ яблока зрывае — то вже буде феноменъ!

Признавъ ся.

— Прошу пана — пытає ся цѣкава панна свого доброго знакомого — якъ вы оженили ся, зъ любови, чи зъ „бизнесу“?

— Охъ, наколи маю правду сказати — вôдповѣдає запытаный — то признаю ся, що зъ великои — дурноты.

JOHN J. CAMPTON

Католицкій похоронникъ.

Вынаймає тано керичѣ —ту и на околицю.—

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

Памятайте на руску бурсу въ Рогатинѣ и засилайте грошѣ на адресу George Pidsadoczny, Box 31, Jersey City, N. J.

Ґде есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє наперёдъ.

Длячого маєте удаватись до чужихъ, если

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ,

Судія покою и публичный нотарь,

Залагоджує всякій судовій справы, колектує спадки, вырабляє повномочія и контракты купна въ Галичинѣ и Княжествѣ Познаньскôмъ.

Посылає грошѣ до всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ курсу.

Продає шифкарты на всѣ пароходы до всякои мѣсцевости въ краю и назадъ.

Real Estate. Продає домы, лоты и пожичає грошѣ на будову домôвъ. Асекурує вôдъ огня въ найлѣпшихъ компаніяхъ.

VICTOR WILUSZ,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

TROMETTER'S

(Трометтеръ)

при Рединьскôмъ дилѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячі якъ и зимні перекуски. Потравы прилагоджені на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремі комнаты для родинъ. Найлучші вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливі напитки. Цѣна дуже мала.

Новоурядженый Рускій Готель

СЕМАНА БАРНЫ

100 Essex Str., JERSEY CITY, N. J.

Зайдѣтъ до него, а обслужить васъ красно и чемно та удѣлить вамъ добру пораду во всѣхъ справахъ. Напитки все свѣжі, а цигара зъ найславнѣйшои рускои фабрики; великі шклянки пива а до того „free lunch“. Галя на мітинґи и рôжні забавы. Вступѣть, не пожалуєте. 16–03

С. M. HATHAWAY,

аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектує також грошѣ за рентъ. Має два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.

Гей Русини! чи знаєте вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаєте. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ має ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при пороґі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. — Телефон Nr. 1673

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво має,
Повні склянки доливає.
6 цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляєшь,
Вчуєшь неодно цѣкаве, —
А що выпєшь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Его офісъ въ Scranton, Pa. є на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣзджає тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскі въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто має справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правні паперы и повномочія.

Така выгôдна рѣчь, котру такъ легко можете купити, выплатить ся кождому мущинѣ, що має волосє на головѣ. Вôнъ обстрижесь нею 3 до 4 разы а вже машинка выплатить ся ему и цѣлі роки може стричи ся нею даромъ.

Добру машинку до стриженя пôшлемо Вамъ за 75 центôвъ.

Лѣпша машинка, якою можете стричи волосє нижше або высше, якъ лишь загадаєте, коштує $1·45. До кождои машинки додаю даромъ одну красну рѣчь

Замовленя пишѣть до:

S. Keltonik
PUNXUTAWNEY, PA.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляє бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ.
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Сегодня добрі часы!

Коли бажаете выставити гарный нагробникъ на могилѣ помершихъ але дорогихъ Вамъ особъ, то пишѣть до насъ по илюстрованый цѣнникъ хрестôвъ. Наші хресты є сильні, гарні и модні. — Прекрасно выкôнчені, украшені срѣбломъ або позолочувані. — Зъ розпятємъ Христа и зъ вôдливаными буквами тай зъ надписею померлого, якои лише захочете.

Адресуйте:

N. Y. Cemetery Monumental Co.
Punxutawney, Pa.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Має завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту

також шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тану ціну Пишить сей час. Всякі пояснення даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска клініка St. Louis, Mo., 2933 Heurietta Str. 15–02

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.

Въ Шамокінъ, Па. мешкає рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ

425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякі убраня мужескі складно и дешево. Хто у него замовить убранє, нѣколи того не пожалує.

Dr. A. BACEWICZ,

917 Capouse Ave. — Scranton, Pa.

Замешкавъ на мѣсци всѣмъ добре-знаного доктора Шлюпаса.

Говорить по руски, словеньски, польски, литовски и анґлійски.

Хорі могуть его бачити въ офісѣ кождого часу въ день або въ ночи.

Новый телефонъ 756.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONDRAD LOTZ,

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляє книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясені. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантує.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?

Дуже часто пытаешь самъ себе!

Американьскій „ПЕДОМЕТЕРЪ“

ВОДПОВѢСТЬ ТОБѢ.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображає собѣ, скôлько вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ **„ПЕДОМЕТЕРЪ“**

Тои величины.

мѣряє и записує кождый твôй крокъ. Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо єсть тымъ, чимъ „Цікльометеръ“ для біціклісты.

Всѣ граючі въ пилку, турісты, подорожні а властиво всѣ, котрі ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА“: єго можна носити въ кишени, бо єсть такои величины и выглядає подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ“ коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашъ може рôвнатись зъ кождымъ, єсть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна єго лише

оденъ доляръ.

Єго можна урегулювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручимо. Єсли не можете єго дôстати въ вашôмъ сторѣ, то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ почту, єсли зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуємо аґентôвъ.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказує, що може компанічна робота. — Всѣ розумні Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертає сторъ сумою $4,000.00

Заряджують нимъ:

Н. Габура, М Колодѣй и М Пелякъ.

М 101

Иванъ Глова.

JOHN GLOWA

(POSTMASTER

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякі потрѣбні рѣчѣ до житя. якъ також можна купити убраня майнерскі и звычайні.

Посылає також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продає шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Одна нова дорога и способъ къ правдивому лѣченію людскихъ слабостей.

За послѣднихъ десять лѣтъ докторы неустанно працювали на томъ, чтобъ вынайти такій способъ къ лѣченію такихъ слабостей, которыхъ до теперь лѣкарское знаніе и наука не были въ состояніи ихъ вылѣчити

Каждый одинъ изъ тѣхъ-то докторовъ ину немощь студовалъ, а теперь, коли ихъ такъ долга и трудна праця студованія увѣнчалась успѣхами, сами тѣ лѣкарѣ, — которыи уже 31 лѣтъ дѣлаютъ въ публичности, теперь всѣ споились и заложили одно великое лѣкарское общество подъ назвою:

National Medical Association

(Отпорученное правительствомъ Соедин. Штатовъ),

а тому-то обществу главнымъ предводителемъ и управителемъ есть докторь Е. Г. Драки (E. G. Drake), главный управитель ньюіоркскихъ и пенсильваньскихъ лѣкарскихъ университетовъ. Есть онъ 65 рочнымъ мужомъ, съ острымъ розумомъ, великой науки а уже 38 лѣтъ працуетъ на полю публичности съ великимъ и удивительнымъ успѣхомъ.

Тутъ помѣщена фотографія его цѣложитной подобѣ доктора Е. Г. Драки, который просвою велику ученность и свои свѣтлыи успѣхи которыи осягнулъ на полю лѣкарства, одноголосно былъ избранъ за глав. лѣкарского управителя повыше спомнутого общества.

National Medical Association имѣетъ на каждую хвороту особного доктора а кто-либо о помощь пишетъ, его слабость есть цѣлымъ обществомъ лѣкарскимъ розбирана подъ предводительствомъ главн. лѣкаря, ибо есть то *неимовѣрнымъ, чтобъ одинъ докторъ въ состояніи былъ всѣ слабости лѣчити.*

Общество тое имѣетъ къ каждой хворотѣ особистого доктора-специалисту. Докторь Е. Г Драки, который есть главнымъ докторскимъ велителемъ того-то общества, въедно съ цѣлымъ сборомъ лѣкарскимъ обсудятъ недугъ хворого и *дадутъ ґваранцію на то, что будетъ вылѣченъ.*

Каждый подвлавшій якому ни-будь недугу-хворотѣ можетъ быти певный, что будетъ вылѣченъ. Тотъ хорый, который удасться съ своею хворотою о помочь до насъ, въ наше общество, той платитъ лишь одинъ разъ, а тое не дѣлаетъ разницы, якъ долго онъ хворый и якъ его хворость опастно застарена-занедбана, но най лишь сполягнется на насъ, т. е. на наше общество, а будетъ вылѣченъ-выкурованъ

На челѣ общества NATIONAL MEDICAL ASSOCIATION стоитъ той славный лѣкарскій знатокъ. который съ цѣлымъ его лѣкарскимъ сборомъ лѣчитъ кажду хвороту, хотя была бы она якой нибудь назвы и якъ долго застарена—занедбана.

НЕДУГИ КОЖИ (ВЫСЫПКИ) · ПОЧКИ · НЕРКИ · МУЖЕСКИ И ЖЕНСКИ НЕДУГИ
УШИ · ХРЕБЕТЪ И ЛАДВІИ · ВСЯКІИ ДИТЯЧІИ НЕМОЩИ · ТАЙНЫИ НЕМОЩИ · НОСЪ
ГЛИСТЫ · МАТИЦЫ · РАНЫ · НЕРВЫ · ЛЕГКИ · КИЛЫ · ПЕЧУНКИ · ГОСТЕЦЪ
СЕРДЦЕ · КАПЕЛЬ · ЖАЛУДОКЪ · ЗОЛОТА ЖИЛА · ПЕРСИ · ГЛАВА

Тѣ всѣ повыше спомнуты слабости-хвороты въ короткомъ часѣ могутъ быти вылѣчены.

Если чуетесь быти хорыми, то неодкладайте нѣ одного дня, лишь скоро пишѣть на адрессу National Medical Association а о всемъ получите найлучшіи поясненія по русски или по словенски писаны. Одинъ листъ есть достаточно, чтобъ описати Вашу немощь, Вашу хвороту или болѣзни, а на все тое получите въ Вашемъ родномъ языку одповѣдь.

Пишѣть по словенски или по русски.

УРЯДОВЫИ ГОДИНЫ: Въ роботный день предъ полуднемъ отъ 10-ой годины до 1-й, а по полудни отъ 2 до 5. Въ недѣлю и свято отъ 10 до 2.

ЛИСТЫ ТРЕБА АДРЕССОВАТИ.

Dr. E. G. DRAKE, главный лѣкарскій управитель

NATIONAL MEDICAL ASSOCIATION

34 West 26th Street, NEW YORK.